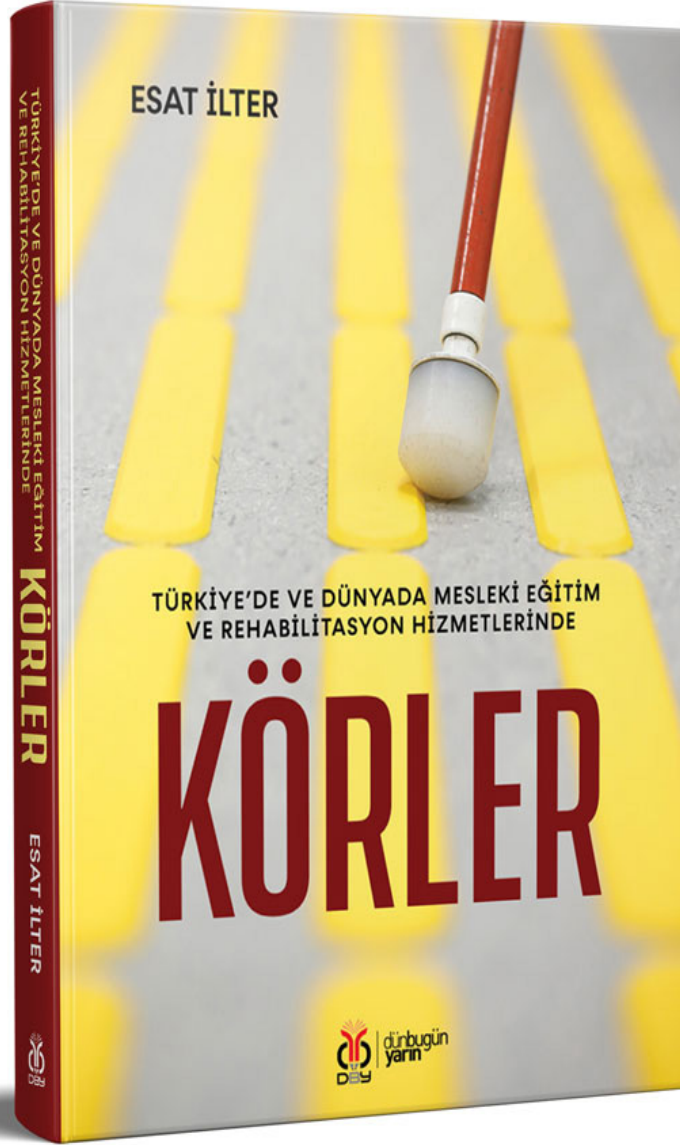

ESAT İLTER

**TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA MESLEKİ EĞİTİM
VE REHABİLİTASYON HİZMETLERİNDE**

KÖRLER

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2022, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 243
Toplum-Yaşam: 1

ISBN 978-625-8371-50-5
Sertifika No: 52315

1. Baskı: İstanbul, 2022

Yazar: Esat İlter

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Kapak/Mizanpaj: DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Egokitap
(Sertifika No: 51549)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Türkiye'de ve Dünyada Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon Hizmetlerinde KÖRLER

Yazar: Esat İlter (Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2022.

320 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 243) ___ Dizin var.

ISBN 978-625-8371-50-5

1- Sosyoloji 2-Toplumsal Hayat 3- Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon

4- Engellilik 5- Körlük

Bu kitap, Dr. Esat İlter'in T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Mustafa Delican danışmanlığında yaptığı ve Kasım 2019'da kabul edilen "Merkezi ve Yerel Yönetimler ile Sivil Toplum Kuruluşlarının Körlere Yönelik Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon Hizmetleri" doktora tezinin sadeleştirilmiş halidir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr
Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Kısaltmalar Listesi	10
Giriş	11

I. BÖLÜM

Körler, İstihdam, Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon

1. Kavramsal Çerçeve: Kör mü, Engelli mi, Sakat mı?.....	19
Toplumsal yaşamın eksikliğinden kaynaklanan aşağılık kompleksi: Körlük	21
Yeni duyumsayıslara açılan kapı ya da dezavantajı avantaja çevirmek...24	
Var olan özgüveni de yıkmak: Kör çocuğa sahip anne-babanın yanlış tutumu	26
Yahudi, Hıristiyan ve İslam toplumlarında ve kutsal metinlerde körlük	29
Toplumsal dışlanmadan ötanaziye uzanan köprü: Batı medeniyetleri tarihinde sakatlık ve körlük.....	32
2. İş ve Meslek Tanımlarındaki Karışıklık.....	36
Mesleki ve idari işler	39
Duyulara dayalı iş ve meslekler	40
Maddenin işlenmesine dayalı iş ve meslekler.....	41
El sanatları alanındaki iş ve meslekler.....	42

3. Körlere İstihdamını Olumsuz Etkileyen Faktörler.....	45
Toplumsal önyargı ve fırsat eşitsizliği.....	45
İşsizlik oranları ve sakatların iş bulma zorlukları.....	48
Çalışma hayatında yaşanan sorunlar	51
İstihdam modelleri	59
Mesleki eğitim ve rehabilitasyon	65
4. Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon	66
Mesleki eğitim: Fiziksel bozukluk mu, fonksiyonel yetersizlik mi?.....	66
Mesleki rehabilitasyon	70
5. Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyonun Gerekliliği	80
Ekonomik nedenler	80
Bireysel, psikolojik nedenler	86
Sosyal nedenler.....	90

II. BÖLÜM

Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyonda Uluslararası Deneyimler

1. Sakatlara Yönelik Sosyal Politikaların Tarihsel Gelişimi.....	97
2. ‘Ahlaki Model’den ‘İnsan Hakları Modeli’ne	101
3. Uluslararası Kuruluşlar.....	104
Birleşmiş Milletler.....	104
Uluslararası Çalışma Örgütü	111
Avrupa Birliği.....	114
4. Ülke Uygulamaları.....	121
Almanya	121
Amerika Birleşik Devletleri.....	131
Finlandiya.....	150

III. BÖLÜM

Türkiye’de Körlere Yönelik Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon Hizmetleri

1. Merkezi Yönetimin Eğitim ve Rehabilitasyon Hizmetleri.....	159
Eğitimin etkisi	159
Rehberlik ve araştırma merkezlerinin etkisi.....	176
Mesleki eğitim merkezlerinin etkisi	178
Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin etkisi.....	180
Yetişkin eğitiminin etkisi	184
Sağlık kurulu raporunun etkisi.....	186
Türkiye İş Kurumu’nun etkisi.....	189
İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu’nun etkisi	202
Gelir desteklerinin sınırlayıcı etkisi	203
Güvenilir verinin olmayışının etkisi.....	210
2. Yerel Yönetimlerin Körlere İlişkin Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon Hizmetleri.....	213
Ulusal mevzuatın etkisi.....	214
Yeni kamu yönetimi anlayışı.....	217
Belediyelerin genel görünümü	221
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	231
Erişilebilirlik	258
3. Sivil Toplum Kuruluşlarının Körlere İlişkin Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon Hizmetleri	267
Sivil toplum kuruluşlarının doğuşu.....	267
Körlere ve sivil toplum kuruluşları	270
Sivil toplum kuruluşlarının mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinde başarısızlık nedenleri.....	273
Sonuç	279
Kaynakça	291
Dizin	315

Giriş

Bu çalışmada, kör bireylerin istihdamına yönelik sosyal politika uygulamalarından biri olan mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinin önemi ve gerekliliği, İstanbul'da yaşayan kör bireyler üzerinden anlatılmıştır. Çalışmada İstanbul'un seçilmesinde; Türkiye nüfusunun yaklaşık % 20'sine ev sahipliği yapması, körlerin tüm olumsuzluklara rağmen bu kenti yaşanabilir bir şehir olarak kabul etmeleri, diğer kentlere oranla imkânlarının daha fazla olması ve ülke ekonomisinde çok büyük paya sahip olması dolayısıyla istihdam edilebilme şanslarının daha yüksek olması gibi sebepler belirleyici olmuştur.

Bu çalışmanın amaçlarından biri de, kavramların doğru kullanılmasına katkıda bulunmayı içermektedir. Sözelimi, "Özür" sözcüğü, "Bir kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret," olarak tanımlanmaktadır; yani bu sözcüğün temelinde, "pişmanlık" ve "mahcubiyet" vardır. Ayrıca bir şey "özürlü (handicapped)" olarak nitelendiğinde, o şeyin değeri başka bir bütünle kıyaslandığı için o "özürlü" de "değersiz" hale getirilmektedir.

"Engel" sözcüğü ise, "Bir şeyin gerçekleşmesini önleyen sebep, pürüz," olarak ifade ediliyor; yani burada da sorumluluk bedene yükleniyor. Bu durumda sakat bireyin önünde iki tercih kalıyor; ya sorunlu bedenini tedavi ettirecek ya da bu eksiklikle yaşamaya alışarak verilenle yetinecektir. "Sakat (impairment)" sözcüğü, "Vücudunda hasta veya eksik bir yanı olan," şeklinde tanımlanıyor. Bu haliyle tanım, özünde, sade bir durum tespiti içeriyor denebilir. İyi niyetli bir bakışla bu tanım için, "Kişinin bedeninde, kontrolünde

olmaksızın, var olan, alışlagelmişin dışındaki fiziksel veya ruhsal durum,” denilebilir. Burada “Özürlü” ve “Engelli (disabled)”ye kıyasla bir mazeret uydurma, değer biçme, hiyerarşi ve dışlama yoktur. İşte bu sebeplerden dolayı, çalışmada “sakat” sözcüğü tercih edilmiştir. Tercih sebeplerinden bir diğeriye, “sakat” sözcüğünün, insanların fiziki durumlarını veya özelliklerini somut olarak anlatmasıdır, oysa “özürlü” ve “engelli” sözcükleri soyut kavramlardır.

Bununla bağlantılı olarak, “total kör” ve “az gören” sözcükleri yerine “kör” (blind) sözcüğü kullanılmıştır. Bunun en önemli gerekçesi ise, total kör ile az gören bireylerin kesin sınırlarla birbirlerinden ayrılmalarının imkânsızlığıdır. Bir diğer gerekçe ise, “görme özürlü, görme engelli” (visually impairment) gibi körlüğü ifade eden sözcüklerin, bir süre sonra gizledikleri asıl sözcüğün anlamını üstlenmeye başlayacak olmalarıdır. Amerikan Körler Federasyonu Başkanı Kenneth Jernigan, kör bireyin sakatlığını benimsemesi ve ondan utanmaması gerektiğini vurgulamak için “kör” sözcüğünü kullanmayı tercih etmiştir.

Çalışmada, yaş sınırlaması yapmanın isabetli olmadığına karar verilmiştir. Bunda, belli bir yaş aralığını referans alan çalışmanın, kapsayıcı olmayacağı ve körlüğün hayatın her anında karşılaşılabilecek olması önemli bir etkidir.

Yine bu çalışmada, mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinin ancak diğer sosyal hizmetler ve tıbbi, psiko-sosyal rehabilitasyon hizmetleri ile bir bütün oluşturduğu vurgulanmıştır. Kısacası mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri, genel rehabilitasyon hizmetinin önemli parçalarındandır. Ayrıca çalışmanın konu başlığında yer alan “mesleki eğitim ve rehabilitasyon” kavramları, farklı iki hizmet alanına işaret etmektedir: Bunlardan biri mesleki eğitim, diğeri de mesleki rehabilitasyondur. Bu çalışmada bahsedilen mesleki eğitim (mesleki habilitasyon) hizmeti, hem örgün hem de yetişkin eğitimini kapsamaktadır. Mesleki eğitim, doğuştan kör olan veya var olan mesleğini sonradan kör olduğu için yapamayanlara verilen örgün eğitim ve kursları kapsarken, mesleki rehabilitasyon daha çok var olan mesleğini yapmakta zorlanan kör bireylere verilen hizmetleri kapsamaktadır. Yine de her iki hizmetin, bir bütünün parçaları olduğunun bir kez daha belirtilmesi gerekiyor.

Bütüncül rehabilitasyon hizmetleri kör bireye mesleki becerilerin yanında, fiziksel, sosyal ve zihinsel beceriler de kazandırmaktadır.

Dünyada kör bireylere verilen mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri başta olmak üzere tüm sosyal hizmetlerde, ülkelerin kendilerine özgü durumlarından dolayı politika farklılıkları ortaya çıkmaktadır. Bu farklılıkların sebepleri; körlüğün 5 yaşından önce veya sonra olması, körlüğün doğuştan veya yaşlılığa bağlı olarak ortaya çıkması, ülkelerin siyasi, ekonomik ve sosyokültürel yapıları, erken müdahale ve okul öncesi hizmetlerin yaygınlığı, körler okuluna veya kaynaştırma eğitimine devam eden kör öğrenci sayılarının değişkenliği şeklinde sıralanabilir. Örneğin Batı ülkelerinde mesleki eğitimden ziyade, yaşlı körlerin sayısının daha fazla olmasından dolayı mesleki rehabilitasyon hizmetlerinin önemli olduğunu belirtmek gerekiyor. Ayrıca, yasal tanım farklılıkları, toplumsal algı, çifte sakatlığın yaygınlığı, dini ve kültürel yaklaşımlar ve veri elde etme yöntemleri de bu sebeplere ilave edilebilir. Bazı ülkeler körlüğün tanımını çok geniş tutarken, bazı ülkeler ise bu tanımları oldukça dar ve kısıtlı tutmuştur. Bu durum, başta sağlık, eğitim ve istihdam olmak üzere kör birey ile ilgili her türlü sosyal politika kararının alınmasını etkilemektedir. Kısacası bu sebepler, verilecek tüm hizmetleri ve bu hizmetlerden yararlanacak kör bireylerin niteliğini ve niceliğini belirlemektedir.

Bu çalışmanın hazırlanması esnasında, körleri daha iyi tanımak adına, körler arasında söz sahibi olan birçok kör ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. M.Ç., M.E.D., A.C., H.K., S.A., K.A., L.A., Ş.K. ve S.A. gibi birbirinden değerli ve körler arasında kanaat önderi olarak kabul edilen kişiler, görüş ve önerileri ile çalışmanın değerine değer katmışlardır.

Çalışmada veriler literatür tarama yolu ve körler ve körlere yönelik faaliyet yapan kurum ve kuruluşlarda görevli personelle yapılan görüşme ve gözlemler yoluyla elde edilmiştir. Türkiye’de genç ve yetişkin körlerin mesleki eğitim ve rehabilitasyonlarında önemli bir yere sahip olan Türkiye İş Kurumu’ndan resmi yazışma yolu ile veri alınmıştır. Sorulara verilen cevaplar, çalışmaya önemli katkılar sağlamıştır.

Mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinin ne şekilde verildiğinin görülmesi adına, Emirgan Altı Nokta Görme Engelliler Rehabilitasyon

Merkezi'ne ziyaretlerde bulunulmuştur. Ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı olarak hizmet veren, Eyüp İlçesindeki Sesli Kütüphane'de yaklaşık bir yıl boyunca kitap seslendirme hizmeti verilerek, körler ile aynı ortamı paylaşma imkânına kavuşulmuş, elde edilen izlenimler çalışmaya yansıtılmıştır. Türkiye'de düzenli yayınlanan veri serisinin olmaması ve Ulusal Veri Tabanı'nın sadece ilgili bakanlıkların kullanıma açık durumda olması, veri toplamada karşılaşılan problemlerin en önemlisidir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı olan Engelliler Müdürlüğü ve İstanbul Sanat ve Meslek Eğitim Kursu'na resmi yazışma yoluyla soruların birçoğuna doyurucu cevaplar alınamamıştır. Ayrıca alınan cevaplar birbiriyle çapraz değerlendirmeye tutulmuş, tutarsız olan veriler ayıklanarak sağlıklı veriler kullanılmaya çalışılmıştır.

Ayrıca ilgili literatürde sosyal politika, mesleki eğitim, mesleki rehabilitasyon, istihdam vb. konuların, daha çok sakatlarla bağlantılı olarak anlatılmasından dolayı körlerle ilgili veri sıkıntısı çekildiğini belirtmek gerekiyor. Bugüne kadar özellikle Türkiye'de kör bireylerin mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerine ulaşmasını; merkezi ve yerel yönetim, sivil toplum kuruluşları özelinde birlikte inceleyen akademik çalışmaların gerçekleştirilmemiş olması, bu çalışmanın önemini ve zorluğunu artırmaktadır.

Bu çalışmada yerel yönetim kapsamına sadece belediyeler alınmıştır. Ayrıca, yargısal örnekleme yoluyla seçilen ve Türkiye'de her bölgeyi temsil eden bazı belediyeler örnek olarak seçilerek (Aydın, Erzurum, Gaziantep, Samsun, Kırklareli, Nevşehir, Isparta), bu belediyelere ait 2015-2019 stratejik plan ve 2018 yılı faaliyet raporlarında yer alan istatistikler üzerinden verilere ulaşılmıştır.

Türkiye'de belediyeler içinde, nüfus olarak en yoğun ve ekonomik olarak en büyük katma değere sahip kent İstanbul'dur. Bu sebeplerden dolayı, İstanbul ilinde sakatlara yönelik mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinin hangi düzeyde olduğu ortaya konularak tüm Türkiye'nin fotoğrafı çekilmiştir. Bunu yapmak için, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin faaliyetleri üzerinden hareket edilmiştir. Bu faaliyetlerin neler olduğunu tespit etmek için, belediyenin hazırlamış olduğu 2007-2010, 2011-2014 ve 2015-2019 yıllarına ait stratejik planlar, 2008 yılından 2019 yılına kadar

olan performans programları ve 2007 yılından 2018 yılına kadar olan faaliyet raporlarında yer alan istatistiklerden yararlanılmıştır. Ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı olarak hizmet veren Engelliler Müdürlüğü ve İstanbul Sanat ve Meslek Eğitim Kursları'nın, kör bireylerin mesleki eğitim ve rehabilitasyonu hizmetlerine olan etkileri üzerinde durulmuştur.

Ayrıca, İstanbul iline bağlı birçok ilçe belediyesi ile yüz yüze, telefonla veya e-posta üzerinden iletişime geçilmiştir. İlçede yaşayan sakatların sakatlık gruplarına göre dağılımı ve körlerin bu dağılım içerisindeki sayısı, sakatlara yönelik mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri kapsamında ne gibi hizmetlerin verildiği ve bunun istihdama etkisi vb. sorulara, birçok ilçe belediyesinden cevaplar alınamamıştır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde olduğu gibi, ilçe belediyelerinden gelen cevaplar da çapraz değerlendirmeye tabi tutulduğunda tutarsızlıkların olduğu görülmüştür.

Bu çalışma, üç bölüm halinde hazırlanmıştır: Birinci bölümde körlük tanımından hareket ederek, körlüğün birey, aile ve toplum üzerindeki etkisinin yanı sıra, din ve tarih ekseninde körlüğün algılanış/kavranış biçimi ele alınmıştır. Daha sonra, körlerin yapabilecekleri iş ve mesleklerin neler olduğu; toplumsal algı başta olmak üzere, işsizlik olgusunun ve işveren tutumunun körlerin istihdamına olan etkileri anlatılmıştır. Yine birinci bölümde, mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyon kavramlarının tarihsel gelişimi, bu süreçte ortaya çıkan modeller ve uygulama yöntemleri izah edilmiş ve bu hizmetlerin rehabilitasyon hizmetinin alt unsurları olduğu anlatılmıştır. Mesleki eğitim ve rehabilitasyonun gerekliliği, ekonomik, bireysel ve sosyal nedenler alt başlıklarında ele alınmıştır. İzah edilen nedenler içerisinde özellikle bireysel ve sosyal nedenlerin, toplumsal barışın sağlanmasındaki etkisi üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde, sakatlara yönelik sosyal politika uygulamalarının tarihsel gelişimi, özellikle Birinci Dünya Savaşı ve İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki gelişmeler bağlamında anlatılmıştır. Tarihte sakatlara yönelik farklı tutumların benimsenmesinde, sakatlığı açıklayan modellerin etkili olduğu ve bu modellerin aynı zamanda mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerini de etkilediği tespiti yapılmıştır. Bu bölümün devamında, başta Birleşmiş Milletler olmak üzere, Uluslararası Çalışma Örgütü ve

Avrupa Birliği'nin sakatlara yönelik sosyal politika uygulamalarının norm haline gelmesine yardımcı olan bildiri, sözleşme, tavsiye ve ilke kararları üzerinde durulmuştur.

Daha sonra ise, mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinin ilk ortaya çıktığı yerin Batı ülkeleri olması hasebiyle, Gøsta Esping Andersen'in üçlü Refah Devleti Sınıflaması'ndan hareket ederek ülke tespitleri yapılmıştır. Liberal veya Piyasa Merkezli Refah Devleti'ne örnek olarak Amerika Birleşik Devletleri, Muhafazakâr veya Kıta Avrupa'sı Refah Devleti'ne örnek olarak Almanya, Sosyal Demokrat veya İskandinav Refah Devlet Sınıflaması'na örnek olarak da Finlandiya ülkeleri seçilmiştir. Bu ülkelerde, körlerin mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerini de kapsayan sosyal hizmetlerden ne şekilde yararlandıkları irdelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, Türkiye'de körlere ilişkin mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri, merkezi ve yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları bağlamında ele alınmıştır. Merkezi yönetim başlığı altında, ilk olarak eğitim konusuna yer verilmiştir. Daha sonra sırasıyla değişik bakanlıklara bağlı kurum ve kuruluşların faaliyetlerinin, mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetiyle olan bağlantısı üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümün ikinci ana başlığı yerel yönetimlerin, mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerindeki yeridir. Çalışmada belediyelerin mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerine yaklaşımında, ulusal mevzuat ve yeni kamu yönetimi anlayışının etkisi üzerinde durulmuştur. Belediyelerin sosyal hizmetlere yaklaşımına ait genel görünümleri hakkında bilgi verildikten sonra, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne ait üç stratejik planda, sakatlara yönelik verilen sosyal hizmetler ve bu hizmetler içerisinde yer alan mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri hakkında bilgi verilmiştir. Son olarak ise, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Engelliler Müdürlüğü ve İstanbul Sanat ve Meslek Eğitim Kursları'nın hizmetlerine yer verilmiştir.

Ayrıca bu bölümde yer alan, ulaşım, fiziksel mekân ve bilgiye erişimden oluşan erişilebilirlik konusu, yerel yönetimler anabaşlığının son konusudur. Esasında erişilebilirlik konusu, hem merkezi hem de yerel yönetimleri ilgilendirmektedir. Ancak erişilebilirliğin daha çok, toplu taşıma

araçlarının, kamu binalarının, kaldırımların, caddelerin, sokakların ve parkların vb. kullanılmasını kapsamı nedeniyle yerel yönetimler başlığı altında ele alınmıştır.

Üçüncü bölümün son anabaşlığı ise, sivil toplum kuruluşlarının mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerindeki yeridir. Sakatlara yönelik sivil toplum kuruluşlarının doğuş süreci, körlerle ilgili sivil toplum kuruluşlarının nasıl örgütlendikleri ve sivil toplum kuruluşlarının mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerindeki başarısızlık nedenleri üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın Sonuç ve Değerlendirmeler kısmında ise, körlerin vasıfsızlık sorununu ortadan kaldıracak sosyal politika uygulamalarından biri olan mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinin kör bireylere neden yeterince ulaştırılmadığı değerlendirilmiştir.

"dün" den öğrendiklerimiz "bugün" ü yaşamaları için "yarın" ları aydınlatmalıdır.

Kaynakça

- Adil, Nevzat: “Körlerin Mesleki Rehabilitasyonu”, *Görme Özürlülerin Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdamı Konferansı (21-22 Eylül 1995)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Altı Nokta Körlere Hizmet Vakfı Yayın No: 2, 1998, s. 99-104.
- Ağı, Ahmet: “Körlük ve Görme Özürlüler”, (Çevrimiçi) <http://www.bilgeler.net/konular/korluk-ve-gorme-ozurluler/>, 23.01.2019.
- Akalın, İlknur: “İSMEK’in Dezavantajlı Gruplara Yönelik Eğitimleri”, *Öğrenen Toplum İçin Yetişkin Eğitimi Sempozyumu Bildirileri 05 Mayıs 2007*, Ed.: Muhammet Altıntaş, İstanbul, İSMEK, s. 218-229.
- Akay, İhsan: “İslam Hukukunda Engellilerin Durumu”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.
- Akbulut, Süleyman: “Gerçekten Eşit miyiz? Acı(Ma), Zayıf Gör(Me) ve Yok Say(Ma) Ekseninde Engelli Ayrımcılığı”, (Çevrimiçi) <http://secbir.org/images/haber/2011/01/13-suleyman-akbulut.pdf>, 18.08.2017.
- Akçakaya, Onur: “Stratejik Yönetim Yaklaşımı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planları Üzerine Bir İnceleme”, (Çevrimiçi) https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=Br_XTptK8CZ70f0JGX9xErGxAt2SL2ariz_CD9A3FMfXrWHJFhYfmoIRMVLArBikU, 07.08.2019.
- Akdoğan, Argun, vd.: “Araştırma Sonuçlarının Açıklanması ve Tartışılması”, *Özürlülüğe Dayalı Ayrımcılıkla Mücadele Sempozyumu, 3-5 Kasım 2010*, Ankara, ÖZİDA, 2010, s. 41-56.
- Akdoğu, Serpil Kahraman: “Emek Piyasasında Engellilik ve Alternatif Politikalar: Spor”, *I. Uluslararası Sakatların İstihdamı: Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi, 17-19 Ekim 2014*, Ed.: Yakup İçingür, Kadir Arıcı, Banu Altunay Arslantekin, Ankara, Engelliler Konfederasyonu Yayın No: 1, 2014, s. 305-315.
- Akı, Esra: “Az Gören Çocuklarda İş ve Uğraşı Tedavisi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2002.

- Aktaş, Canan vd.: “Türkiye Korumalı İşyerleri Araştırması”, (Çevrimiçi) <https://eyh.aile.gov.tr/yayin-ve-kaynaklar/ozveri-dergisi/2sayi-2004-cilt1sayi2>, 13.06.2017.
- Aktel, Mehmet, Şerafettin Erten: “Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerinin Engellilik Alanına Yaklaşımı: Hükümet Programları Üzerinden Bir Değerlendirme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: XXII, Sayı: 1, 2017, s. 165-177.
- Akyol, Esra Demirci: “Sultan II. Abdülhamid Döneminde Sosyal Politika Uygulamaları”, *Sosyal Politika Çalışmaları*, Cilt: VII, Sayı: 31, 2013, s. 33-47.
- Albayrak, Haşim: “Tarih Boyunca Engelliler ve Eğitimleri”, *Eğitime Bakış: Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, Sayı: 31, 2014, s. 51-60.
- Alkan, Gökçe Çiçek: “Türk-Alman Mesleki Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s. 12.
- Altan, Ömer Zühtü: *Sosyal Politika*, Ed.: Ömer Zühtü Altan, 3. bs., Eskişehir, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1744, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 900, 2009.
- Altınkurt, Nimet: “Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde Yaşanılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.
- Altınok, Kerim-Selim: *Karanlığın Rengi Beyaz*, 2. bs., İstanbul, Laika Yayıncılık, 2007.
- Altı Nokta Körler Derneği: “Körlük”, (Çevrimiçi) <http://www.altinokta.org.tr/yazarlar.php#1>, 01.09.2018.
- Altı Nokta Körler Vakfı: “T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Emirgan Altı Nokta Görme Engelliler Rehabilitasyon Merkezi”, (Çevrimiçi) <https://www.6nokta.org.tr/tr/rehabilitasyon.html>, 02.05.2019.
- Altuğ, Mitat: “Tanı ve Tedavi Masası”, (Çevrimiçi) <https://saglik.ibt.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLILER-icin-GELECEgi-PLANLAMA-cALISTAYI-SONUc-RAPORU-KITABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- Altun, Sadegül Akbaba, Aysel Esen Çoban: “Görme Engelli Bir Öğretmen Adayının Mesleğine Yönelik Algıları ve Beklentileri: Bir Durum Çalışması”, *Uluslararası Kör ve Az Gören Kadınların Mesleki Eğitimi, Mesleki Rehabilitasyonu, İstihdamı ve Sosyal Hayata Uyum Sempozyumu: 14-15-16 Ekim 2011*, Yay. Haz.: Yakup İçingür, Banu Altunay, Ankara, Aydınlar Matbaacılık San ve Tic. Ltd. Şti., 2011, s. 79-86.
- Antalya Büyükşehir Belediyesi: “2015-2019 Stratejik Plan”, (Çevrimiçi) <http://www.sp.gov.tr/tr/stratejik-plan/s/1109/Antalya+Buyuksehir+Belediyesi+2015-2019>, 28.07.2019.
- Antalya Büyükşehir Belediyesi: “2018 Yılı Faaliyet Raporu”, (Çevrimiçi) [http://antalya.bel.tr/Content/UserFiles/Files/Raporlar%2FFaaliyetRaporlari%2FABB%202018%20Y%2C4%B1%2C4%B1%20Faaliyet%20Raporu%20\(Web%20Mini\).pdf](http://antalya.bel.tr/Content/UserFiles/Files/Raporlar%2FFaaliyetRaporlari%2FABB%202018%20Y%2C4%B1%2C4%B1%20Faaliyet%20Raporu%20(Web%20Mini).pdf), 28.07.2019.
- Ankan, Çiğdem: “Sosyal Model Çerçevesinde Engelliliğe Yaklaşım”, (Çevrimiçi) http://www.manevisosyalhizmet.com/wp-content/uploads/2009/08/sosyal_model_ozurluler.pdf, 23.09.2018.
- Ankan, Çiğdem: *Türkiye’de Görme Özürlü Kadınlar: Sorunlar, Beklentiler, Çözüm Önerileri*, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, Körler Federasyonu Yayın No: 3, 2001.
- Ankan, Seçil: “Emirgan Altı Nokta Rehabilitasyon Merkezi”, (Çevrimiçi) <http://www.mimdap.org/?p=711>, 21.07.2019.
- Arslantekin, Banu Altunay: “Görme Yetersizliği Olan Öğrencilerin Bağımsız Hareket Becerilerinin Değerlendirilmesi”, (Çevrimiçi) <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/4184/1241>, 06.07.2017.
- Ataman, Ayşegül: “Özel Sektörde Çalışan Görme Engellilerin Karşılaştığı Sorunlar”, *Görme Özürlülerin Sosyal Güvenlik Sorunları ve İstihdamı Sempozyumu (1-2 Aralık 1997)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Altı Nokta Körler Hizmet Vakfı Yayınları: 3, 1999, s. 293-307.
- Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu: “Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi”, (Çevrimiçi) <https://www.avrupa.info.tr/tr/avrupa-birligi-temel-haklar-bildirgesi-708>, 23.05.2019.
- Aycan, Zeynep: *Türkiye’de Sakatların İş Hayatına Katılımını Etkileyen Bireysel, Kurumsal ve Toplumsal Faktörler*, İstanbul, TÜBİTAK, Proje No: SBB-3018, 2005.
- Aydın, Abdullah: “Tanı ve Tedavi Masası”, (Çevrimiçi) <https://saglik.ibt.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLILER-icin-GELECEgi-PLANLAMA-cALISTAYI-SONUc-RAPORU-KITABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- Aydın Büyükşehir Belediyesi: “2015-2019 Stratejik Plan”, (Çevrimiçi) <http://www.sp.gov.tr/tr/stratejik-plan/s/1585/Aydin+Buyuksehir+Belediyesi+2015-2019>, 28.07.2019.
- Aydın Büyükşehir Belediyesi: “2018 Yılı Faaliyet Raporu”, (Çevrimiçi) http://aydin.bel.tr/Content/files/Faaliyet_Raporlari/2018%20faaliyet%20raporu%20web%20sitesi.pdf, 28.07.2019.
- Aydın, Selahattin: “Yerel Yönetimler ve Engelliler: Kamusal Alanın Engelliler Tarafından Aktif Kullanımı, Marburg Kenti Örneği”, *Yerel Yönetimlerde Güncel Sorunlar ve Tartışmalar*, Ed.: Kemal Özden, 2. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, Sosyal Bilimler No: 118, 2014, s. 149-196.
- Ayva, Lokman: “Kök Yaklaşımı, Teknoloji ve İstihdamda Yeni Yaklaşım”, *2. Uluslararası Kör ve Az Görenlerin Mesleki-Teknik Eğitimi ve Mesleki Rehabilitasyonu Kongresi: 3-5 Haziran 2010*, Ed: Yakup İçingür, Ankara, Başak Matbaacılık ve Tan Hiz. Ltd. Şti., 2010, s. 83-87.
- Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi (BETAM): “İstihdamda Dezavantajlı Grupların İş Gücüne Katılımını Artırmak”, (Çevrimiçi) <http://betam.bahcesehir.edu.tr/wp-content/uploads/2012/07/%c4%b0stihdamda-dezavantajl%c4%b1-gruplar%c4%b1n-%c4%b0%cs%9f%ac3%bc%ac3%bcnek%c4%b1l%c4%b1n%c4%b1n-art%c4%b1rmak.pdf>, 28.11.2018.
- Barkuš, Cafer: “Amerika Birleşik Devletlerinde Görme Engelli Çocukların Eğitimi Alanındaki Durum”, *Uluslararası Görme Özürlülerin Eğitimi: Kaynaştırılmış Eğitim, Az Görenleri Eğitimi, Okul Öncesi Eğitim: 25 Mayıs 1998*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Körler Federasyonu Yayını No: 2, 2000, s. 19.
- Başaran, Sermet: “Belediye Yönetimleri ve Özürlüler”, (Çevrimiçi) <http://www.slideserve.com/dandre/belediye-y-netimleri-ve-z-rl-ler>, 06.05.2018.
- Başaran, Sermet: “Özürlülük Modelleri ve Ülkemizdeki Özürlü Bakışındaki Değişim”, (Çevrimiçi) <http://slideplayer.biz.tr/slide/2460749/>, 08.05.2018.
- Bayer, İsmail, Y. Bülent Piyal: “Özürlülerin İstihdamında Politika ve Strateji Değişikliğinin Gerekliliği”, *Toplumla Bütünleşme Sürecinde Özürlüler ve Sosyal Hizmet (18-20 Eylül 1997)*, Yay. Haz.: Işıl Bulut, Özcan Kars, Ankara, 1998, s. 22-39.

- Baykal, Hanife: “Mesleki Eğitim ve Engelliler”, (Çevrimiçi) <http://forum.memurlar.net/konu/1186902/>, 05.09.2017.
- Baykal, Hanife, Talha Yüksel, Hakan Menteşe: “Mesleki Eğitim”, *Özürlüler Yerel Hizmet Rehberi: İSÖM Modeli*, Ed.: Zeynep Şişkolar, vd., İstanbul, İBB Basımevi, 2012.
- Berkün, Sanem: “Özürlüler İstihdamında Ev Esaslı Tele Çalışma (Evde Tele Çalışma): Bursa İli Belediyelerinden Örnekler”, (Çevrimiçi) <http://casgem.gov.tr/dosyalar/kitap/40/dosya-40-1191.pdf>, 17.07.2016.
- Bezmez, Dikmen, Sibel Yardımcı, Yıldırım Şentürk: *Engelli Hakları ve Kent Vatandaşlığı: İstanbul Özelinde Engelli Kişilerin Yaşamlarını Şekillendiren Aktörler ve Dinamikler*, İstanbul, TÜBİTAK, Proje No: 109K074, 2011.
- Bozlağan, Recep, Onur Akçakaya: “Stratejik Yönetim Yaklaşımı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planları Üzerine Bir İnceleme”, (Çevrimiçi) <https://www.ardahan.edu.tr/iibfdergi/arsiv/3/08.pdf>, 07.08.2019.
- Braddock, David L., Susan L. Parish: “Sakatlığın Kurumsal Tarihi”, *Sakatlık Çalışmaları: Sosyal Bilimlerden Bakmak*, Çev.: Ferit Burak Aydar, Der.: Dikmen Bezmez, Sibel Yardımcı, Yıldırım Şentürk, İstanbul, Koç Üniversitesi, 2011, s. 101-186.
- Buğra, Ayşe: “Yoksulluk ve Sosyal Haklar: Sivil Toplum Geliştirme için Hazırlanan Danışman Raporu”, (Çevrimiçi) http://www.spf.boun.edu.tr/docs/STGP_Bugra.pdf, 06.06.2017.
- Burcu, Esra: *Engellilik Sosyolojisi*, Ankara, Anı Yayıncılık, 2015.
- Burcu, Esra: *Türkiye’de Özürlü Birey Olma: Temel Sosyolojik Özellikleri ve Sorunları Üzerine Bir Tartışma*, Ankara, Hacettepe Üniversitesi, 2007.
- Burcu, Esra: “Türkiye’deki Engelli Bireylere İlişkin Kültürel Tanımlamalar: Ankara Örneği”, (Çevrimiçi) <http://www.edebiyatdergisi.hacettepe.edu.tr/index.php/efd/article/viewfile/641/463>, 23.05.2016.
- Cillo, Deniz: “Avrupa Birliği Giriş Sürecinde Engellilerin Eğitimi ve İstihdamı”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2009.
- Çağlar, Doğan: “Körlerin Rehabilitasyonu ve İş Analizi”, *Görme Özürlülerin Sosyal Güvenlik Sorunları ve İstihdamı Sempozyumu (1-2 Aralık 1997)*, Yay. Haz.: Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Altı Nokta Körlere Hizmet Vakfı Yayınları: 3, 1999, s. 150-164.
- Çağlar, Selda: *Uluslararası Hukuk ve Türk Hukuk Sisteminde Sakatların Eğitim Hakkı ve Devlet Yükümlülükleri*, İstanbul, Beta Yayınları, 2009.
- Çaha, Havva: “Engellilerin Toplumsal Hayata Katılmasına Yönelik Politikalar: Türkiye, ABD ve Japonya Örnekleri”, (Çevrimiçi) <http://www.insanvetoplum.org/index.php/ivt/article/view/306/253>, 23.05.2016.
- Çalık, Selma: “Özürlülüğün Ölçülmesinde Metodolojik Yaklaşımlar ve 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması”, (Çevrimiçi) <https://eyh.aile.gov.tr/yayin-ve-kaynaklar/ozveri-dergisi/2sayi-2004-cilt1sayi2>, 13.06.2017.
- Çapkın, Halit: “Avrupa Birliği Politikaları Ekseninde Türkiye’de Engellilere Sunulan Özel Eğitim Hizmetleri”, (Çevrimiçi) http://www.rehabilitasyon.com/action/makale/1/avrupa_birligi_politikalari_ekseninde_turkiye39_de_engellilere_sunulan_ozel_egitim_hizmetleri-9794, 18.08.2017.
- Çarkçı, Şule: “Sakatların Mesleki Eğitimi ve İstihdamı”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

- Çelenk, Mehmet: “Engel Gruplarına Göre İstihdam Modelleme”, *Uluslararası Kör ve Az Gören Kadınların Mesleki Eğitimi, Mesleki Rehabilitasyonu, İstihdamı ve Sosyal Hayata Uyum Sempozyumu: 14-15-16 Ekim 2011*, Yay. Haz.: Yakup İçingür, Banu Altunay, Ankara, Aydınlar Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti., 2011, s. 65-70.
- Çelik, Elif: “Onuncu Yılda Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin İnsan Hakları Sözleşmesi ve Sözleşme Ruhu”, (Çevrimiçi) <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/416306>, 19.11.2017.
- Çetin, Başak Işıl: “Sanayi Devrimi’nden 21. Yüzyıla Batı Dünyasında Engellilik”, *Sosyal Güvenlik Dergisi*, Cilt: VII, Sayı: 1, 2017, s. 91-121.
- Çınarlı, Serkan: “Kamu Hizmetlerinin Yürütülmesinde Engelli Hakları”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.
- Çınarlı, Serkan, Elvan Uğurlu: “Danıştay Kararları Işığında Engelli Bireylere Yönelik Eğitim Hizmetinin Sürekliliğinin Gerekliliği”, (Çevrimiçi) <https://eyh.aile.gov.tr/yayin-ve-kaynaklar/ozveri-dergisi/11sayi-2009-cilt-6sayi1>, 13.06.2017.
- Çimşir, Elif: “Türkiye’de Mesleki Rehabilitasyon Hizmetleri ve İhmal Edilmiş Bir Alan Olarak Rehabilitasyon Danışmanlığı”, (Çevrimiçi) https://www.researchgate.net/publication/331780701_TURKIYE'DE_MESLEKI_REHABILITASYON_HIZMETLERI_VE_IHMAL_EDILMIS_BIR_ALAN_OLARAK_REHABILITASYON_DANISMANLI, 12.06.2019.
- Davis, Lennard J.: “Normallığın İnşası: Çan Eğrisi, Roman ve On Dokuzuncu Yüzyılda Sakat Bedenin İcadı”, *Sakatlık Çalışmaları: Sosyal Bilimlerden Bakmak*, Der.: Dikmen Bezmez, Sibel Yardımcı, Yıldırım Şentürk, Çev.: Ferit Burak Aydar, İstanbul, Koç Üniversitesi, 2011, s. 501-520.
- Delsen, Lei: “Employment Opportunities for the Disabled”, *International Handbook of Labour Market Policy and Evaluation*, Ed.: Günther Schmid, Jacqueline O’Reilly, Klaus Schöman, Cambridge, Edward Elgar Publishing, 1996, s. 521-550.
- Demirci, Mehmet Emin: “Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi’nde Mesleki Eğitim, Rehabilitasyon ve İstihdam Hakkı”, 2. *Uluslararası Kör ve Az Görenlerin Mesleki-Teknik Eğitimi ve Mesleki Rehabilitasyonu Kongresi: 3-5 Haziran 2010*, Ed.: Yakup İçingür, Ankara, Başak Matbaacılık ve Tan Hiz. Ltd. Şti., 2010, s. 121-126.
- Demirci, Mehmet Emin: “Görme Özürlüler İçin İş ve Meslek Analizi Yöntemleri”, *Görme Özürlülerin Sosyal Güvenlik Sorunları ve İstihdamı Sempozyumu (1-2 Aralık 1997)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Altı Nokta Körlere Hizmet Vakfı Yayınları: 3, 1999, s. 165-172.
- Demirci, Mehmet Emin: *Homeros’tan Aşık Veysel’e Tarihte ve Toplum Yaşamında Körler: Bilgelik mi, Çaresizlik mi?*, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2005.
- Demiröz, Filiz: “Görme Özürlü Okullarındaki Sosyal Hizmet Gereksinim ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi”, *Görme Özürlüler İçin Rehabilitasyon Deneyimleri, Yeni Rehabilitasyon Politikaları ve Meslek Tanımları: 24-25 Mart 2000*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Körlere Federasyonu Yayını No: 4, 2001, s. 45-53.
- Doğan, Eyüp: “İş Garantili Mesleki Rehabilitasyon”, *Görme Özürlülerin Sosyal Güvenlik Sorunları ve İstihdamı Sempozyumu (1-2 Aralık 1997)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Altı Nokta Körlere Hizmet Vakfı Yayınları: 3, 1999, s. 200-205.

- Doğan, Eyyüp: “Engellilerin İstihdam Sorunları ve Çözüm Önerileri”, *I. Uluslararası Engellilerin İstihdamı: Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi, 17-19 Ekim 2014*, Ed.: Yakup İcingür, Kadir Arıcı, Banu Altunay Arslantekin, Ankara, Engelliler Konfederasyonu Yayın No: 1, 2014, s. 265-269.
- Doğan, Eyyüp: “Görme Özürlülerin Mesleki Eğitimi ve Rehabilitasyonu”, *Görme Özürlüler için Rehabilitasyon Deneyimleri, Yeni Rehabilitasyon Politikaları ve Meslek Tanımları: 24-25 Mart 2000*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basınevi, Körler Federasyonu Yayını No: 4, 2001, s. 121-131.
- Duman, Nurdan, Musa İkizoğlu: “Özürlülerin Toplumla Bütünleşme Sürecinde İstihdam Boyutunun Ankara Mesleki Rehabilitasyon Merkezi Örneğinde İncelenmesi”, *Toplumla Bütünleşme Sürecinde Özürlüler ve Sosyal Hizmet (18-20 Eylül 1997)*, Yay. Haz.: Işıl Bulut, Özcan Kars, Ankara, 1998, s. 69-76.
- Dünya Sağlık Örgütü: “Dünya Engellilik Raporu: Yönetici Özeti-2011”, (Çevrimiçi) <http://siteresources.worldbank.org/TURKEYINTUR/KISHEXTN/Resources/455687-1328710754698/Yoneticiozeti.pdf>, 20.05.2019.
- Emrealp, Sadun: “Avrupa Birliği’ne Katılım Süreci ve Yerel Yönetimlerimiz”, *Kamu’da Sosyal Politika Dergisi*, Sayı: 9, Yıl: 3, 2009/2, s. 31-36.
- Enç, Mimat: *Görme Özürlüler: Gelişim, Uyum ve Eğitimleri*, 2. bs., Ankara, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 2005.
- Enç, Mimat: “Görme Özürlüler: Rehabilitasyon ve İstihdam”, *Körlük ve Sorunları: Seminer Çalışmaları ve Bildirileri*, Ankara, Türkiye Körler Vakfı Yayınları, Türkiye Körler Vakfı Yayınları No: 1, 1978, s. 19-28.
- Enç, Zeynep: “Özel Sektörün Gönüllü Kuruluşlarla Koordinasyona Teşviki”, *Görme Özürlülerin Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdamı Konferansı (21-22 Eylül 1995)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basınevi, Altı Nokta Körlere Hizmet Vakfı Yayın No: 2, 1998, s. 162-163.
- Engelliler Konfederasyonu: “4. Olağan Genel Kurul Faaliyet Raporu: 11 Ocak 2014 - 28 Ocak 2017 Tarihleri Arası”, (Çevrimiçi) <https://drive.google.com/file/d/0B3xxbr9zQkhJRG11YVZzTzFOcmc/view>, 21.06.2019.
- Engelliler Konfederasyonu: “Engelliler Konfederasyon Faaliyetleri Hakkında Rapor 5.08.2007 - 07.05.2011”, (Çevrimiçi) <http://www.engellilerkonfederasyonu.org.tr/faaliyet-raporlari/05-08-2007-07-05-2011>, 26.08.2019.
- Er, Koray: “Eğitim ve İstihdam Masası”, (Çevrimiçi) <https://saglik.ibt.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLILER-icin-GELECEgi-PLANLAMA-cALIsTAYI-SONUC-RAPORU-KiTABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- Erdoğan, Seyhan: “Uluslararası Sosyal Politikanın Diğer Aktörleri”, *Uluslararası Sosyal Politika*, Ed.: Ahmet Makal, Seda Tekeli, Eskişehir, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1879, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2922, 2013, s. 140-173.
- Erdoğan, Mustafa, Ethem Yenigün: “Türkiye’de Sosyal Bütçe: Nasıl Yapılıyor? Nasıl İzlenir?”, (Çevrimiçi) <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iupcd/issue/view/1023001204psikoloji>, 09.09.2016.
- Ergenç, Hale Aksuna: “Görme Engelli Çocukların Bilişsel Gelişimleri ve 0-6 Yaşın Önemi”, (Çevrimiçi) <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iupcd/issue/view/1023001204psikoloji>, 25.05.2017.

- Ergüden, A. Deniz: “Sosyal Dışlanma Açısından Bedensel Engelli Bireylerin Yaşantılarının İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.
- Ergün, Mehmet: “Özürlülerin Çalışma Yaşamına Katılımı & İşverenler”, (Çevrimiçi) <http://www.engelsizkariyer.com/Yazi.aspx?id=42>, 15.05.2019.
- Ersöz, Halis Yunus: *Sosyal Politikada Yerelleşme*, İstanbul, İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2010-99, 2011.
- Ersöz, Halis Yunus: “Türkiye’de Belediyelerin Meslek ve Beceri Edindirme Kursları ve İstihdam”, (Çevrimiçi) <http://ismek.ibt.gov.tr/ismek-el-sanatları-kursları/webedition/file/documans/halisyunusersoz.d oc>, 21.03.2017.
- Ersöz, Halis Yunus: “Türkiye’de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Rolü ve Yeni Belediyecilik Anlayışının Esasları”, *Kamu’da Sosyal Politika Dergisi*, Sayı: 9, 2009, s. 38-48.
- Erzurum Büyükşehir Belediyesi: “2015-2019 Stratejik Plan”, (Çevrimiçi) <http://www.sp.gov.tr/tr/stratejik-plan/s/754/Erzurum+Buyuksehir+Belediyesi+2015-2019>, 28.07.2019.
- Erzurum Büyükşehir Belediyesi: “2018 Yılı Faaliyet Raporu”, (Çevrimiçi) <https://www.erkurum.bel.tr/DOSYA/faaliyet2018.pdf>, 28.07.2019.
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi: “2018 Yılı Faaliyet Raporu”, (Çevrimiçi) http://www.eskisehir.bel.tr/dosyalar/faaliyet_raporlari/2018.pdf, 28.07.2019.
- Eşit Haklar İzleme Derneği (ESHİD): *Türkiye’de Engellilere Yönelik Ayrımcılık ve Hak İhlalleri: 2011 İzleme Raporu*, Yay. Haz.: Mahir Işık vd., İstanbul, ESHİD Yayınları No: 2, 2011.
- European Commission: “Analytical Paper Disability And Labour Market Integration”, (Çevrimiçi) <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=16601&langId=en>, 21.07.2019.
- Ficke, Robert C.: “Digest of Data on Persons with Disabilities”, (Çevrimiçi) <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED347767.pdf>, 17.06.2019.
- Finland: “Rehabilitation”, (Çevrimiçi) <https://www.infofinland.fi/en/living-in-finland/health/rehabilitation>, 21.20.2019.
- Finland: “Services for disabled persons”, (Çevrimiçi) <https://www.infofinland.fi/en/living-in-finland/health/disabled-persons/help-for-everyday-life>, 21.20.2019.
- Florida Division of Blind Services: “About Blind Services”, (Çevrimiçi) <http://dbs.myflorida.com/Information/index.html>, 21.07.2019.
- Florida Division of Blind Services: “Individualized Plan of Employment”, (Çevrimiçi) <http://dbs.myflorida.com/Leadership/Policies/02.14-individualized-plan-of-employment.html>, 21.07.2019.
- Florida Division of Blind Services: “Out of State Services”, (Çevrimiçi) <http://dbs.myflorida.com/Leadership/Policies/06.14-out-of-state-services.html>, 21.07.2019.
- Florida Division of Blind Services: “Payment for Services/Fee Schedule for CRP Contracts”, (Çevrimiçi) <http://dbs.myflorida.com/Leadership/Policies/06.02-payment-for-services.html>, 21.07.2019.
- Florida Division of Blind Services: “Post Secondary Education”, (Çevrimiçi) <http://dbs.myflorida.com/Leadership/Policies/02.09-post-secondary-education.html>, 21.07.2019.

- Florida Division of Blind Services: “Re-opening Successfully Closed Cases for Additional Placement Services and Post- Employment Policy”, (Çevrimiçi) <http://dbs.myflorida.com/Leadership/Policies/02.20-reopening-successfully-closed-cases.html>, 21.07.2019.
- Florida Division of Blind Services: “Substantiality of Services”, (Çevrimiçi) <http://dbs.myflorida.com/Leadership/Policies/02.11-substantiality-of-services.html>, 21.07.2019.
- Frank, Andrew: “Vocational Rehabilitation: Supporting Ill or Disabled Individuals in (to) Work: A UK Perspective”, (Çevrimiçi) <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5041047/>, 12.05.2019.
- Fredman, Sandra: “Disability Equality: A Challenge to the Existing Anti-Discrimination Paradigm”, *Disability Rights in Europe: From Theory to Practice*, Ed.: Anna Lawson, Caroline Gooding, Oxford, 2005, s. 199- 218.
- Galvin, Rose: “Çalışma ve Cinsellikle İlişkisi İçinde Sakat Kimliğinin Soykütüğü”, *Sakatlık Çalışmaları: Sosyal Bilimlerden Bakmak*, Der.: Dikmen Bezmez, Sibel Yardımcı, Yıldırım Şentürk, Çev.: Ferit Burak Aydar, İstanbul, Koç Üniversitesi, 2011, s. 483-501.
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi: “2018 Yılı Faaliyet Raporu”, (Çevrimiçi) https://gaziantep.bel.tr/files/2018_faaliyet_raporu_ki_tapcik.pdf, 28.07.2019.
- Genç, Serpil: “Görme Engelli Ailelerin Karşılaştığı Sosyal Yardım ve Eğitim Sorunları”, *Görme Özürlülerin Sosyal Güvenlik Sorunları ve İstihdamı Sempozyumu (1-2 Aralık 1997)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Altı Nokta Körlere Hizmet Vakfı Yayınları: 3, 1999, s. 282-284.
- Genç, Yusuf, Güldane Çat: “Sakatların İstihdamı ve Sosyal İçerme İlişkisi”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, Cilt: VIII, Sayı: 1, 2013, s. 363-393.
- Gooding, Caroline: *Disabling Laws, Enabling Acts: Disability Rights in Britain and America*, Pluto Press, London, 1994.
- Gökçe, Metin: “Eğitim ve İstihdam Masası”, (Çevrimiçi) <https://saglik.ibt.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLILER- icin-GELECEgi-PLANLAMA-cALIsTAYI- SONUC-RAPORU-KITABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- Gökçe, Metin: “Kaynaştırma Eğitimine Katılan ve Katılmayan Görme Engelli İlköğretim Öğrencilerinin Benlik Saygısının İncelenmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2010.
- Gökmen, Fatma: “Türkiye’de Özürlü Haklarının Gelişimi”, (Çevrimiçi) <http://www.ozida.gov.tr/ozveri/ov8/ov8mak4.htm>, 26.04.2016.
- Gözel, Kadir Akın: “Yeni Kamu Yönetimi Nedir?”, *Türk İdare Dergisi*, Sayı: 438, 2003, s. 195-208.
- Gresniç, Herman A. A.: “Erken Müdahale”, *Görme Özürlülerin Eğitimi: Kaynaştırılmış Eğitim Az Görenlerin Eğitimi Okul Öncesi Eğitim*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Körlere Federasyonu Yayını No: 2, 2000, s. 32-39.
- Güler, Esra: “Görme Özürlü Çocuklara Yönelik Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi”, *Görme Özürlülerin Sosyal Güvenlik Sorunları ve İstihdamı Sempozyumu (1-2 Aralık 1997)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Altı Nokta Körlere Hizmet Vakfı Yayınları: 3, 1999, s. 265-270.
- Güloğlu, Fatma Kahraman: “Türkiye’de Engellilere Yönelik Gelir Desteklerinin Sakatların Sosyal Yaşamına Etkisi”, *I. Uluslararası Sakatların İstihdamı: Sosyal Güvenlik Sorunları*

- ve Çözüm Önerileri Kongresi, 17-19 Ekim 2014*, Ed.: Yakup İçingür, Kadir Arıcı, Banu Altunay Arslantekin, Engelliler Konfederasyonu Yayın No: 1, Ankara, 2014, s. 217-229.
- Güloğlu, Tuncay: “Türkiye İş Kurumu’nun Sakatların İstihdamına Yönelik Faaliyetleri”, *Uluslararası Kör ve Az Gören Kadınların Mesleki Eğitimi, Mesleki Rehabilitasyonu, İstihdamı ve Sosyal Hayata Uyum Sempozyumu: 14-15-16 Ekim 2011*, Yay. Haz.: Yakup İçingür, Banu Altunay, Ankara, Aydınlar Matbaacılık San ve Tic. Ltd. Şti., 2011, s. 121-130.
- Gündüz, Gökhan Sait: “Sosyal İçerme Politikalarının Uygulanmasında Kamu İstihdam Kurumlarının Rolü”, (Çevrimiçi) <https://media.iskur.gov.tr/15615/gokhan-sait-gunduz.pdf>, 03.02.2016.
- Güngör, Fethi, Fatma Kahraman: “Erişilebilir Bir Toplum Haline Gelmede Görme Engellilerin Mesleki Rehabilitasyonunun Önemi”, *2. Uluslararası Kör ve Az Görenlerin Mesleki-Teknik Eğitimi ve Mesleki Rehabilitasyonu Kongresi: 3-4-5 Haziran 2010*, Ed.: Yakup İçingür, Ankara, Başak Matbaacılık ve Tan Hiz. Ltd. Şti., 2010, s. 145-162.
- Gür, Ali: *Rekabet Gücünün Artırılmasında Yasıflı İş Gücü İhtiyacı ve Mesleki Eğitim*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.
- Gür, Serdal: “Özel Eğitim Örgütü İçinde Ram’ın Görevleri”, (Çevrimiçi) <http://www.turkptr.com/makale/ozel-egitim/ozel-egitim-orgutu-icinde-ramin-gorevleri.htm>, 02.05.2019.
- Hacettepe Üniversitesi, T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı: “Engelli Bireylerin İstihdam Edilebilirliğinin Artırılması için Teknik Yardım Projesi: İhtiyaç Analiz Raporu Mayıs 2017”, (Çevrimiçi) <http://hacettepemeslekirehabilitasyon.org.tr/file/IhtiyacAnaliziRaporu.pdf>, 31.05.2019.
- HBÖ: “Mesleki Eğitim Merkezleri”, (Çevrimiçi) <http://www.hbo.gov.tr/OgrenmeFirsatlari/MeslekiEgitimMerkezleri>, 02.05.2019.
- Hepkul, Aşşe, Ali Ekrem Özkul: “Engelli Eğitimden Bilgi Desteği”, *Uluslararası Sakatların Sosyal Refahı Açısından Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kongresi, 9-11 Ekim 2015*, Ed.: Hafize Keser, Yakup İçingür, Mehmet Kurt, Ankara, Engelliler Konfederasyonu Yayın No: 2, 2016, s. 256-263.
- Idaho Commission for the Blind&Visually Impaired: “Home Page”, (Çevrimiçi) <http://www.icbvi.state.id.us/>, 22.07.2019.
- IDRM: “International Disability Rights Monitor 2007”, (Çevrimiçi) http://idrmnet.org/images/IDRM_Europe_2007.pdf, 29.07.2019.
- Isparta Belediyesi: “2015-2019 Stratejik Plan”, (Çevrimiçi) http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/6_bjEm+IspartaBelediyesiSP0913.pdf, 28.07.2019.
- Isparta Belediyesi: “2018 Yılı Faaliyet Raporu”, (Çevrimiçi) <http://www.isparta.bel.tr/uploads/26130f9d-fe9a-4e0d-ad8a-f63edd6f10bf.pdf>, 28.07.2019.
- İBB: “Engelliler Müdürlüğü”, (Çevrimiçi) http://www.ibt.gov.tr/tr-TR/Documents/engelliler_mudurlugu/engellibrosur_2017.pdf, 17.10.2018.
- İBB: “Faaliyet Raporu-2015”, (Çevrimiçi) https://www.ibt.istanbul/Uploads/2016/12/ibt_faaliyetraporu2015.pdf, 21.08.2019.
- İBB: “Faaliyet Raporu-2014”, (Çevrimiçi) https://www.ibt.istanbul/Uploads/2016/12/ibt_faaliyetraporu2014.pdf, 21.08.2019.

- İBB: “Faaliyet Raporu-2018”, (Çevrimiçi) <https://www.ibb.istanbul/Uploads/2019/5/İBB-FAALİYET-RAPORU-2018-v3.pdf>, 05.05.2019.
- İBB: “Faaliyet Raporu-2008”, (Çevrimiçi) http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/h45ku+2008_Faaliyet_Raporu.pdf, 21.08.2019.
- İBB: “Faaliyet Raporu-2007”, (Çevrimiçi) http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/XpLy+2007_Faaliyet_Raporu.pdf, 21.08.2019.
- İBB: “Hayat Boyu Öğrenme Kültürü ve Mesleki Eğitim”, (Çevrimiçi) http://ismek.ist/files/ismekOrg/File/ekitap/hayatboyu_Sempozyum.pdf, 14.06.2017.
- İBB: İSMEK, (Çevrimiçi) <http://ismek.ibb.gov.tr/ismek-el-sanatları-kursları/webedition/file/ekitap/ismek katalogweb.pdf>, 21.03.2017.
- İBB: *Özürtlüler, Sosyal Doku Projesi Araştırmaları: 7*, İstanbul, APK Daire Başkanlığı Araştırma Müdürlüğü, 2004.
- İBB: “Performans Programı-2009”, (Çevrimiçi) <http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/4PnPs+performansprogrami2009.pdf>, 21.08.2019.
- İBB: “Performans Programı-2014”, (Çevrimiçi) http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/MSsk4+2014_Yili_Performans_Progrmi.pdf, 21.08.2019.
- İBB: “Stratejik Plan 2010-2014”, (Çevrimiçi) http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/tHpaK+stratejikplan10_14.pdf, 21.08.2019.
- İBB: “Stratejik Plan 2015-2019”, (Çevrimiçi) http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/kurumsal/Birimler/StratejikPlanlamaMd/Documents/2010_2014/stratejikplan15_19.pdf, 21.08.2019.
- İBB: “Stratejik Plan 2007-2011”, (Çevrimiçi) <http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/dWVM+İstanbulBuyuksehirSP20072011.pdf>, 21.08.2019.
- İçli, Turhan: “Ayrımcılığın Tarihsel Kökleri ve Engellilere Yönelik Ayrımcılık Üzerine”, *Özürtlülüğe Dayalı Ayrımcılıkla Mücadele Sempozyumu, 3-5 Kasım 2010*, Ankara, ÖZİDA, 2010, s. 72-78.
- İçli, Turhan: “Özürtlülerin Kitle Örgütlerinin Toplumsal İşlevi ve Nitelikleri Üzerine Tezler”, *Toplumla Bütünleşme Sürecinde Özürtlüler ve Sosyal Hizmet (18-20 Eylül 1997)*, Yay. Haz.: Işıl Bulut, Özcan Kars, Ankara, 1998, s. 81-85.
- İçli, Turhan: “Sosyal Güvenlik Bağlamında Sakatlık Tazminatı- Engellilere Yönelik Farklı Sosyal Destek Sistemlerinin Sosyo-Psikolojik Etkileri ve Sonuçları”, *I. Uluslararası Sakatların İstihdamı: Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi 17-19 Ekim 2014*, Ed.: Yakup İçingür, Kadir Arıcı, Banu Altunay Arslantekin, Ankara, Engelliler Konfederasyonu Yayın No: 1, 2014, s. 230-232.
- İçli, Turhan: “Toplumcu Belediyecilik Ulusal Forumu 11 Mayıs 2013 Ankara”, (Çevrimiçi) <http://www.yayed.org/uploads/yuklemeler/toplumcu%20Belediyecilik%20ulusal%20Forumu%20Konusmaları.Pdf>, 11.03.2017.
- İkizoglu, Musa: “Engelli, Engelli Ailesi ve Toplum İlişkisi”, *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, Cilt: V, Sayı: 1, 2005, s. 47-60.
- İleri, Cafer: *Görme Özürtlülerin Hareket Özgürlüğü Eğitimi: Hareketlendirme Yönlendirme Uyumlandırma*, 2. bs., Ankara, Sabev Yayınları, 1998.
- İnce, Hilal Onur: *Engelli Hakları Bağlamında Belediyeler: Ankara İl Merkezi Üzerine Bir Değerlendirme*, TÜBİTAK Proje Kodu: 112K149, Ankara, 2014.
- İSMEK: “Tarihçesi”, (Çevrimiçi) <https://www.ismek.ist/tr/kurumsal.aspx>, 07.05.2019.

- İstanbul Aydın Üniversitesi: *İstanbul'da Engelli Sayısı İstatistik Veriler Raporu*, İstanbul, 2012.
- İstanbul Aydın Üniversitesi: *Türkiye'de Engelli İstihdamı: Mevcut Durum, Eğilimler ve Çözüm Önerileri Raporu*, İstanbul, 2012.
- İstanbul Aydın Üniversitesi: *Uluslararası Alanda-Engelli Olan Bireylerin İstihdamı, Mesleki Eğitimi ve Rehabilitasyonunda Uygulamalar Raporu*, İstanbul, 2012.
- İŞKUR: “Türk Meslekler Sözlüğü”, (Çevrimiçi) <https://slideplayer.biz.tr/slide/3225879/>, 26.04.2019.
- İTO: “Dünden Bugüne İstanbul'da Yaygın Eğitim”, (Çevrimiçi) <http://www.ito.org.tr/itoyayin/0020791.pdf>, 05.11.2016.
- İTO: *İstanbul Özürtlüler İstihdam Araştırma ve Geliştirme Raporu 2009*, İstanbul, Yayın No: 2010-142010.
- İzmir Ticaret Odası: “Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Hedefleri ve 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri”, (Çevrimiçi) http://izto.org.tr/demo_betanix/uploads/cms/yonetim.ieu.edu.tr/6360_1470056885.pdf, 28.07.2019.
- Kadıköy İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü: “Engellilerde Mesleki Rehberlik”, (Çevrimiçi) https://kadikoy.meb.gov.tr/docs/engellilerde_meslek_i_rehberlik.pdf, 12.03.2017.
- Kamu Harcamaları İzleme Platformu: (Çevrimiçi) https://stk.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/02/01/mil_letvekilimektup2012.pdf, 12.03.2019.
- Kara, Reşide: “Tanı ve Tedavi Masası”, (Çevrimiçi) <https://saglik.ibb.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLİLER-icin-GELECEGI-PLANLAMA-cALIsTAYI-SONUC-RAPORU-KiTABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- Karakoyun, Yücel: “İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları”, (Çevrimiçi) <http://yoikk.gov.tr/upload/1%20%C4%B0stihdam%20Kurulu%20Sunum.pdf>, 23.05.2019.
- Karataş, Kasım: “İnsan Hakları Açısından Özürtlülerin İstihdamı”, *Görme Özürtlülerin Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdamı Konferansı (21-22 Eylül 1995)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Altı Nokta Körlere Hizmet Vakfı Yayın No: 2, 1998, s. 184-187.
- Karataş, Sultan Çamur, Şule Sepin: “Engelli Kadın ve İstihdam”, *I. Uluslararası Sakatların İstihdamı: Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi, 17-19 Ekim 2014*, Ed.: Yakup İçingür, Kadir Arıcı, Banu Altunay Arslantekin, Engelliler Konfederasyonu Yayın No: 1, Ankara, 2014, s. 246-256.
- Kayacı, Ekrem: “Özürtlüler İçin Verimli Bir İstihdam Politikası”, *Uzmanlık Tezi, T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü*, Ankara, 2007.
- Kazdal, İsmail Serencâm-Anılar: *Zamanıma Şahitliğim*, İstanbul, Pınar Yayınları, 2014.
- Keçeci, Mahmut: “Eğitim ve İstihdam Masası”, (Çevrimiçi) <https://saglik.ibb.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLİLER-icin-GELECEGI-PLANLAMA-cALIsTAYI-SONUC-RAPORU-KiTABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- Kela: “Rehabilitation allowance”, (Çevrimiçi) <https://www.kela.fi/web/en/rehabilitation-allowance>, 21.10.2019.
- Kela: “Disability allowance for children”, (Çevrimiçi) <https://www.kela.fi/web/en/disability-allowance-for-children>, 21.10.2019.
- Kela: “Training try-out”, (Çevrimiçi) <https://www.kela.fi/web/en/training-try-out>, 21.10.2019.

- Kesiktaş, A.Dolunay: “Görme Engellilerde Erken Çocukluk Özel Eğitimi: Sorunlar ve Çözümler”, (Çevrimiçi) <http://www.kuyeb.com/pdf/tr/47208fe8a8c005dbba4c87298cf20088astam.pdf>, 26.04.2017.
- Kırklareli Belediyesi: “2015-2019 Stratejik Plan”, (Çevrimiçi) http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/53uQS+KIRKLARELI_BELEDIYESI_2014-2015_STRATEJIK_PLANI.docx, 28.07.2019.
- Kırklareli Belediyesi: “2018 Yılı Faaliyet Raporu”, (Çevrimiçi) https://drive.google.com/drive/folders/1szkBRrUD_xnHOqURqxQ9P5Q37TgnL6JN, 28.07.2019.
- Kızılkaya, Sinan, İpek Ünver: “Özürü Hizmet Birimleri İstihdam Çalışmaları”, *Özürü Yel Hizmet Rehberi: İSÖM Modeli*, Ed.: Zeynep Şişkolar, vd., İstanbul, İBB Basımevi, 2012, s. 65-81.
- Kızıltaş, Mehmet: *Engellilerle 360° İletişim: İnsan Kaynaklarında Engellilerle Doğru İletişim Metotları*, 5. bs., Ankara, Elma Yayınevi, İş ve Yönetim Serisi: 51, 2015.
- Kiraz, Ahmet: “Görme Özürü Rehabilitasyonu Sorunları ve Bu Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri”, *Görme Özürü İçin Rehabilitasyon Deneyimleri, Yeni Rehabilitasyon Politikaları ve Meslek Tanımları: 24-25 Mart 2000*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Körler Federasyonu Yayını No: 4, 2001, s. 17-24.
- Kiraz, Ahmet: “S.H.Ç.E.K. Genel Müdürlüğü’ne Bağlı Görme Özürü Rehabilitasyon Merkezlerinde Mesleki Eğitim Faaliyetleri”, *Görme Özürü Rehabilitasyonu ve İstihdamı Konferansı (21-22 Eylül 1995 Ankara)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Altı Nokta Körler Hizmet Vakfı Yayını No: 2, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1998, s. 177- 179.
- Koçyıldırım, Şener: “Görme Özürü İstihdamını Zorlaştıran Etmenler ve Önyargılar”, *Görme Özürü Rehabilitasyonu ve İstihdamı Konferansı (21-22 Eylül 1995)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Altı Nokta Körler Hizmet Vakfı Yayını No: 2, 1998, s. 51-57.
- Körleri Eğitim ve Kalkındırma Derneği: “Yönelim ve Bağımsız Hareket Becerileri”, (Çevrimiçi) http://www.korleriegitimvekalindirma.org/?news=y_onelim-ve-bagimsiz-hareket-becerileri, 05.06.2019.
- Köseler, Halil: “Açılış Konuşması”, *Görme Özürü Rehabilitasyonu: Kaynaştırılmış Eğitim Az Görenlerin Eğitimi Okul Öncesi Eğitim*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Körler Federasyonu Yayını No: 2, 2000, s. 1-8.
- Köseler, Halil: “Beyaz Baston ve Bağımsızlık”, (Çevrimiçi) <http://www.halilkoseler.com/index.php/tuem-yazlarm/170-beyaz-baston-ve-baagsizlik>, 06.05.2016.
- Köseler, Halil: “Görme Engelli Bir Çocuğun Eğitiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Nelerdir?”, (Çevrimiçi) <http://www.halilkoseler.com/index.php/tuem-yazlarm/232-goorme-engelli-bir-cocuun-egitiminde-dikkat-edilmesi-gereken-hususlar-nelerdir>, 12.04.2016.
- Köseler, Halil: “Japonya’da Engelliler” (Çevrimiçi) <http://www.halilkoseler.com/index.php/tuem-yazlarm/187-japonyada-engelliler>, 25.04.2016.
- Köseler, Halil: “Kaynaştırılmış Eğitimde Öğretim Teknikleri ve Materyaller”, *Görme Özürü Rehabilitasyonu: Kaynaştırılmış Eğitim Az Görenlerin Eğitimi Okul Öncesi Eğitim*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Federasyonu Yayını No: 2, 2000, s. 149-160.

- Köseler, Halil: “Kenneth Jernigan’ın Hayatı”, (Çevrimiçi) <http://www.halilkoseler.com/index.php/tuem-yazlarm/188-kenneth-jernigan-hayati>, 23.04.2016.
- Köseler, Halil: “Kütüphanecilik Hizmetlerinin Neresindeyiz?”, (Çevrimiçi) <http://www.halilkoseler.com/index.php/tuem-yazlarm/190-kuetuephanecik-hizmetlern-neresindeyiz>, 23.04.2016.
- Köseler, Halil: “Özürü Dünü Bugünü ve Yarını”, (Çevrimiçi) <http://www.halilkoseler.com/index.php/tuem-yazlarm/191-oezuerluelueuen-duenue-buguenue-ve-yarini>, 20.04.2017.
- Köseoğlu, Şevket: “Erişilebilirlik ve Ulaşılabilirlik Masası”, (Çevrimiçi) <https://saglik.ibt.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLILER-icIN-GELECEgi-PLANLAMA-cALIsTAYI-SONUc-RAPORU-KiTABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- Kumru, Süreyya: “Eğitim ve İstihdam Masası”, (Çevrimiçi) <https://saglik.ibt.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLILER-icIN-GELECEgi-PLANLAMA-cALIsTAYI-SONUc-RAPORU-KiTABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- Kuralay, Halis: “Bilişimsel Erişilebilirliğin Yaygınlaşması İçin Bir Model Önerisi”, *Uluslararası Sakatların Sosyal Refahı Açısından Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kongresi 9-11 Ekim 2015*, Ed.: Hafize Keser, Yakup İçingür, Mehmet Kurt, Ankara, Engelliler Konfederasyonu Yayını No: 2, 2016, s. 319-320.
- Kuralay, Halis: “Toplumla Bütünleşme Masası”, (Çevrimiçi) <https://saglik.ibt.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLILER-icIN-GELECEgi-PLANLAMA-cALIsTAYI-SONUc-RAPORU-KiTABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- Kuralay, Halis: *Tophumun Engellilerle, Engellilerin Tophumla İmtihanı: Abese Ruhü*, İstanbul, Selis Kitaplar, 2014.
- Kuralay, Halis: *Yeniden Hayata Dokunmak: “Bir Âmanın Hayata İlişkin Notları”*, 6. bs., İstanbul, Selis Kitaplar, 2014.
- Lapon, Lenny: *Beyaz Önlüklü Katiller: Nazi Almanyası ve Birleşik Devletler’de Psikiyatrik Soykırım*, Çev.: Burcu Denizci, Yay. Haz.: Hakan Şahin, İstanbul, Pales Yayınları, 2016.
- Latıfacı, Nurettin: “Eğitim ve İstihdam Masası”, (Çevrimiçi) <https://saglik.ibt.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLILER-icIN-GELECEgi-PLANLAMA-cALIsTAYI-SONUc-RAPORU-KiTABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- Lord, Janet E., vd.: “İnsan Hakları Evet: Engelli Haklarına Dair Eylem ve Savunuculuk”, (Çevrimiçi) http://insanhaklariortakplatformu.info/wp-content/uploads/2011/02/insan_haklari_evet.pdf, 15.03.2016.
- Mackenzie, Clutha: *Türkiye’de Körler Konusu ile İlgili Rapor*, UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yayınları, y.y., t.y.
- McAllister, Richard, Colette Gray: “Low Vision: Mobility and Independence Training for the Early Years Child”, (Çevrimiçi) https://www.researchgate.net/profile/Colette_Gray/publication/247499778_Low_vision_Mobility_and_independence_training_for_the_early_years_child/links/562760d30aed3d3f13a71f0/Low-vision-Mobility-and-independence-training-for-the-early-years-child.pdf?origin=publication_detail, 23.05.2018.
- MEB: “Çocuk Gelişimi Eğitimi: Görme Engelliler”, (Çevrimiçi) <http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/cocukgelisim/moduller/gormeengelliler.pdf>, 13.03.2018.

- MEB: “Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2015- 2016”, (Çevrimiçi) http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_03/30_044345_meb_istatistikleri_organ_egitim_2015_2016.pdf, 03.06.2019.
- MEB: “Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2017- 2018”, (Çevrimiçi) https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/0_6123056_meb_istatistikleri_organ_egitim_2017_2018.pdf, 02.05.2019.
- MEB: “Özel Eğitim Okullarında Özel Eğitim Hizmetleri Uygulamalarının Değerlendirilmesi: Görme, İşitme, Ortopedik ve Eğitilebilir Zihinsel Engelliler İlköğretim Okulları Örneği”, (Çevrimiçi) http://www.meb.gov.tr/earged/earged/ozel_eg_ok_ozel_eg_hizm_uyu_deg.pdf, 21.03.2017.
- MEB: “Türkan Sabancı Görme Engelliler İlkokul/Ortaokul/Mesleki Eğitim Merkezi”, (Çevrimiçi) <http://turkansabanciilkokulu.meb.k12.tr/>, <http://turkansabanciortaokulu.meb.k12.tr/>, 03.06.2019.
- MEB: “Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi 2014-2018”, (Çevrimiçi) <https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/013.pdf>, 13.03.2017.
- MEB: “Veysel Vardar Görme Engelliler İlkokul/Ortaokulu”, (Çevrimiçi) http://veyselvardal.meb.k12.tr/tema/okulumuz_hakki_nda.html, 02.06.2019.
- Meriç, Cemil: *Bu Ülke*, İstanbul, İletişim Yayıncılık, 2004.
- Meşe, İknur: “Engelliliği Açıklayan Sosyal Model Nedir?”, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, Sayı: 33, 2014, s. 79-92.
- Millington, Peten, Hazel Wood: “Forward: The History Of Birmingham Disability Resource Centre”, (Çevrimiçi) <https://en.calameo.com/read/0006754671499d18189b0>, 15.11.2017.
- Mississippi Department of Rehabilitation Services: “Assistive Technology”, (Çevrimiçi) <https://www.mdrs.ms.gov/AssistTech/Pages/>, 23.07.2019.
- Mitchell, David, Sharon L. Snyder: “The Eugenics Atlantic: Race, Disability and The Making of an International Eugenic Science, 1800- 1945”, *Disability & Society*, Volume: 18, Issue: 7, 2003, s. 843-864.
- Mitra, Sophie: “Economic and Social Development”, (Çevrimiçi) http://ebookbrowse.com/gdoc.php?id=250157629&u_rl=ddd71fb6a8a948559a400dbf1ae76bb1, 24.05.2018.
- Mittler, Peter: “Planning for the 2040’s: Everybody’s Business”, (Çevrimiçi) <https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/mittler-BJSE-MS.pdf>, 07.07.2017.
- Murat, Sedat: “Genel Olarak Özürlülere Yönelik Çalışmalar ve İSMEK Örneği”, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı: 56, 2009, s. 21-89.
- Murat, Sedat: “İSMEK’ in Dezavantajlı Gruplara Yönelik Eğitimleri”, 2. *Yetişkin Eğitimi Sempozyumu: Küreselleşme ve Yerelleşme Çerçevesinde Yetişkin Eğitimi Bildirileri, 10-11 Mayıs 2008*, Ed.: Muhammet Altıntaş, İstanbul, İSMEK, 2008, s. 104-119.
- Murat, Sedat: “Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitiminde Karşılaştıkları Temel Sorunlar ve Yetişkin Eğitimi Programlarını Tamamlayanların İstihdamları”, *Öğrenen Toplum İçin Yetişkin Eğitimi Sempozyumu Bildirileri, 05 Mayıs 2007*, Ed.: Muhammet Altıntaş, İstanbul, İSMEK, 2007, s. 166- 217.
- Mutluoğlu, Lütfiye: “Türkiye’ de Çıraklık Eğitimi Sisteminde Özürlüler”, (Çevrimiçi) <https://eyh.aile.gov.tr/yayin-ve-kaynaklar/ozveri-dergisi/2sayi-2004-cilt1sayi2>, 13.06.2017.
- National Federation of the Blind: “Where the Blind Work Vocational Jobs”, (Çevrimiçi) <https://nfb.org/wtbw-vocational>, 12.11.2018.

- Nebraska Commission for the Blind and Visually Impaired: “Older Blind”, (Çevrimiçi) <https://ncbvi.nebraska.gov/services/older-blind>, 23.07.2019.
- Neşehir Belediyesi: “2015-2019 Stratejik Plan”, (Çevrimiçi) http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/u_0SdU+Nevesehir_Belediyesi_Stratejik_Plan_2015-2019.doc, 28.07.2019.
- Neşehir Belediyesi: “2018 Yılı Faaliyet Raporu”, (Çevrimiçi) http://nevesehir.bel.tr/images/dosyalar/2018_Faliyet_Raporu.pdf, 28.07.2019.
- Okçabol, Rıfat: “Türkiye’ de Yetişkin Eğitimi ve Sorunları”, 2. *Yetişkin Eğitimi Sempozyumu: Küreselleşme ve Yerelleşme Çerçevesinde Yetişkin Eğitimi Bildirileri, 10-11 Mayıs 2008*, Ed.: Muhammet Altıntaş, İstanbul, İSMEK, 2008, s. 23-35.
- Okur, Nejla, Fatma Erbil Erdugan: “Özürlüler İdaresi Başkanlığı Sosyal Haklar ve Özürlüler: Özürlülük Modelleri Bağlamında Tarihsel Bir Değerlendirme”, (Çevrimiçi) http://www.sosyalhaklar.net/2010/bildiri/2010sosyal_haklar.pdf, 11.12.2017.
- Online Kütüphane: “Kutsal Yazılarda Körlük Kavramı”, (Çevrimiçi) <http://wol.jw.org/tr/wol/d/r22/lp-tk/2010190>, 26.01.2017.
- Orhan, Serdar: *Türkiye’ de Özürlü Dostu İstihdam Politikaları (Durum Analizi ve Öneriler)*, Ankara, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Yayınları, Yayın No: 35, 2013.
- Osunluk, Hatice, Bahar Uğurlu: “Özürlü Kadınlar ve Ayrımcılık”, (Çevrimiçi) <https://eyh.aile.gov.tr/uploads/pages/yayin-ve-kaynaklar/3sayi-2005-cilt-2sayi-1.pdf>, 17.07.2016.
- Öcal, Mert: “Ulusal ve Uluslararası Politikalar Çerçevesinde Engellilerin İstihdamını Artırmaya Yönelik Politikalar”, (Çevrimiçi) <https://media.iskur.gov.tr/15649/mert-ocal.pdf>, 01.03.2019.
- Önemli, Mehmet: “Erken Çocukluk Özel Eğitimi”, *Eğitime Bakış: Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, Sayı: 31, 2014, s. 46-50.
- Önver, Makbule Şiriner: “Kentsel Mekân Sakatlık İlişkisi Bağlamında Yerel Yönetimlerin Politikaları: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Üzerinden Bir İnceleme (Niteliksel Bir Araştırma)”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.
- Özdemir, Süleyman: “İstihdamda ve İstihdam Edilebilirliğin Geliştirilmesinde Mesleki Eğitimin Rolü: The Role of the Vocational Training at Development of Employment and Employability”, *Uluslararası Hayat Boyu Öğrenme Kültürü ve Mesleki Eğitim Sempozyumu (International Lifelong Learning Culture and Vocational Education Symposium) 16-17 Haziran 2012*, İstanbul, İBB, 2012, s. 104- 119.
- Özgenç, Meltem: “Engelli raporunda yeni dönem: Oran olmayacak”, (Çevrimiçi) <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/engelli-raporunda-yeni-donem-oran-olmayacak-41124391>, 02.05.2019.
- Özgül, Ahmet, vd.: “Yaralanma Sonucu Organ Kaybı Olup Olmamasına Göre Rehabilitasyon Sürecindeki Hastaların Sosyal İlişkilerinin Etkilenimi”, (Çevrimiçi) http://www.jpmsr.org/uploads/pdf_PMJ_172.pdf, 12.11.2017.
- Öztürk, M. Orhan: “Körlüğün Kişilik ve Uyum Üzerindeki Etkileri”, *Körlük ve Sorunları: Seminer Çalışmaları ve Bildirileri*, Ankara, Türkiye Körler Vakfı, Türkiye Körler Vakfı Yayınları No: 1, 1978, s. 19-28.

- Pruett, Steven, vd.: “Empirical Evidence Supporting the Effectiveness of Vocational Rehabilitation”, (Çevrimiçi) https://www.researchgate.net/publication/289141111_Empirical_evidence_supporting_the_effectiveness_of_vocational_rehabilitation, 17.06.2019.
- Resmi Gazete: “573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında KHK”, (Çevrimiçi) http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23011_1.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23011_1.pdf, 12.04.2019.
- Resmi Gazete: “Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği”, (Çevrimiçi) http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/07/2013_0720-9.htm, 29.07.2019.
- Resmi Gazete: “İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik”, (Çevrimiçi) http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/10/2008_1021.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/10/20081021.htm, 21.03.2017.
- Resmi Gazete: “Özürü, Eski Hükümlü ve Terör Mağduru İstihdamı Hakkında Yönetmelik”, (Çevrimiçi) http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/03/2004_0324.htm#10, 26.04.2019.
- Resmi Gazete: “Özürü ve Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, (Çevrimiçi) http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/2005_0707-2.htm, 12.05.2019.
- Rıdvanoglu, Süleyman: “Özürü İdaresi Başkanlığının Tanıtımı ve Özürülilerin Mesleğe Yönlendirilmeleri Konusundaki Düşünceler”, *Görme Özürülilerin Sosyal Güvenlik Sorunları ve İstihdamı Sempozyumu (1-2 Aralık 1997)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Altı Nokta Körlere Hizmet Vakfı Yayınları: 3, 1999, s. 310-321.
- Sabancı Üniversitesi: “Engelsiz Türkiye İçin: Yolun Neresindeyiz? Mevcut Durum ve Öneriler”, (Çevrimiçi) <http://gazetesu.sabanciuniv.edu/sites/gazetesu.sabanciuniv.edu/files/engellilikraporu.02.04.13.Pdf>, 23.06.2016.
- Samsun Büyükşehir Belediyesi: “2015-2019 Stratejik Plan”, (Çevrimiçi) <http://www.sp.gov.tr/tr/stratejik-plan/s/1033/Samsun+Buyuksehir+Belediyesi+2015-2019>, 28.07.2019.
- Samsun Büyükşehir Belediyesi: “2018 Yılı Faaliyet Raporu”, (Çevrimiçi) https://www.samsun.bel.tr/uploads/dokumanlar/c55d_a58933dadf65138cee2fe9a4169e5cc.pdf, 21.10.2019.
- Sayı, Hasan Basri: Osmanlı Belgeleri Işığında Dr. Esat Bey’in Biyografisi ve Görme Engellilere Yönelik Eğitim Çalışmaları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.
- Serin, Nesrin: “Meslek Eğitimi ve Mesleki Yeterlilik Sistemi”, (Çevrimiçi) <http://www.toprakisveren.org.tr/dergi/2014-102.pdf>, 20.11.2016.
- Seyyar, Ali: *Dünya’da ve Türkiye’de Engelli Dostu Sosyal Politikalar*, İstanbul, Rağbet Yayınları, 2015
- Seyyar, Ali: “Özürü Dostu Aktif İstihdam Politikaları”, (Çevrimiçi) <https://eyh.aile.gov.tr/yayin-ve-kaynaklar/ozveri-dergisi/11sayi-2009-cilt-6sayi1>, 13.06.2017.
- Shakespeare, Tom, Nick Watson: “Farkı Yaratmak: Sakatlık, Siyaset ve Tanınma”, *Sakatlık Çalışmaları: Sosyal Bilimlerden Bakmak*, Der.: Dikmen Bezmez, Sibel Yardımcı, Yıldırım Şentürk, Çev.: Ferit Burak Aydar, İstanbul, Koç Üniversitesi, 2011, s. 387-414.

- Sirer, Haldun: “Meslek Hastalıkları ve Rehabilitasyon” (Çevrimiçi), http://iyh.istabip.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=192:meslek-hastaliklari-rehabilitasyon&catid=53:dr-haldun-sirer-kutuphanesi&Itemid=128, 23.11.2017.
- Sirer, Haldun: “S.S.K. Bünyesindeki Mesleki Rehabilitasyon”, (Çevrimiçi) <http://iyh.istabip.org.tr/sirer/mhr/13.pdf>, 15.06.2019.
- Söker, Garip: “Türkiye’de Eğitim Politikası İncelemesi Üzerine”, (Çevrimiçi) <https://drive.google.com/file/d/0ByZHsguzzDSBQ3drRXIH0EVEZWM/view>, 12.12.2017.
- Sökül, Burcu: “Yaygın Eğitim Kapsamında Mesleki Eğitim Sistemi ve Türkiye İş Kurumu İçin Bir Model Önerisi”, (Çevrimiçi) <https://media.iskur.gov.tr/15633/burcu-sokul.pdf>, 12.11.2017.
- State of Maine Department of Labor: “Division of Vocational Rehabilitation”, (Çevrimiçi) <http://www.maine.gov/rehab/dvr/index.shtml>, 17.06.2019.
- State of New Jersey Department of Human Services: Commission for the Blind and Visually Impaired: “Assistive Technology”, (Çevrimiçi) <https://www.state.nj.us/humanservices/cbvi/services/atech/>, 23.07.2019.
- State of New Jersey Department of Human Services: Commission for the Blind and Visually Impaired: “Business Enterprise New Jersey (BENJ)”, (Çevrimiçi) <https://www.state.nj.us/humanservices/cbvi/services/bep/>, 23.07.2019.
- State of New Jersey Department of Human Services: Commission for the Blind and Visually Impaired: “Commission for the Blind and Visually Impaired Home Page”, (Çevrimiçi) <https://www.state.nj.us/humanservices/cbvi/home/>, 23.07.2019.
- State of New Jersey Department of Human Services: Commission for the Blind and Visually Impaired: “Educational Services”, (Çevrimiçi) <https://www.state.nj.us/humanservices/cbvi/services/services/index.html>, 23.07.2019.
- State of New Jersey Department of Human Services: Commission for the Blind and Visually Impaired: “Education Services Fee Schedule for 2018-2019 School Year”, (Çevrimiçi) <https://www.state.nj.us/humanservices/cbvi/services/services/feeschedule.html>, 23.07.2019.
- State of New Jersey Department of Human Services: Commission for the Blind and Visually Impaired: “High School Transitional Services”, (Çevrimiçi) <https://www.state.nj.us/humanservices/cbvi/services/vocation/highschool/>, 23.07.2019.
- State of New Jersey Department of Human Services: Commission for the Blind and Visually Impaired: “Independent Living”, (Çevrimiçi) <https://www.state.nj.us/humanservices/cbvi/services/independent/>, 23.07.2019.
- State of New Jersey Department of Human Services: Commission for the Blind and Visually Impaired: “Joseph Kohn Training Center”, (Çevrimiçi) <https://www.state.nj.us/humanservices/cbvi/services/jkrc/>, 23.07.2019.
- State of New Jersey Department of Human Services: Commission for the Blind and Visually Impaired: “Marketing Home-Crafted Products”, (Çevrimiçi) <https://www.state.nj.us/humanservices/cbvi/services/vocation/market/>, 23.07.2019.
- State of New Jersey Department of Human Services: Commission for the Blind and Visually Impaired: “Post-Employment”, (Çevrimiçi) <https://www.state.nj.us/humanservices/cbvi/services/vocation/postemp/>, 23.07.2019.

- State of New Jersey Department of Human Services: Commission for the Blind and Visually Impaired: "Supported Employment", (Çevrimiçi) <https://www.state.nj.us/humanservices/cbvi/services/vocation/supemp/>, 23.07.2019.
- State of New Jersey Department of Human Services: Commission for the Blind and Visually Impaired: "Vocational Rehabilitation", (Çevrimiçi) <https://www.state.nj.us/humanservices/cbvi/services/vocation/>, 23.07.2019.
- Steven R. Pruet, vd.: "Empirical Evidence Supporting the Effectiveness of Vocational Rehabilitation", (Çevrimiçi) https://www.researchgate.net/publication/289141111_Empirical_evidence_supporting_the_effectiveness_of_vocational_rehabilitation, 17.06.2019.
- Şafak, Pınar: "Görme Yetersizliğinden Etkilenmiş Çocuklar için Geçiş Planlarının Önemi ve Hazırlanması", *Uluslararası Kör ve Az Gören Kadınların Mesleki Eğitimi, Mesleki Rehabilitasyonu, İstihdamı ve Sosyal Hayata Uyum Sempozyumu: 14-15-16 Ekim 2011*, Yay. Haz.: Yakup İcingür, Banu Altunay, Ankara, Aydınlar Matbaacılık Şan. ve Tic. Ltd. Şti., 2011, s. 87-88.
- Şahin, Çağatay Edgücan: "Yaygınlaşan İşsizlik ve Sermaye Birikimi Bağlamında İş Gücü Yetiştirme ve Meslek Edindirme Kursları", (Çevrimiçi) https://www.researchgate.net/publication/259460612_yayginlasan_issizlik_ve_sermaye_birikimi_bagami_nda_issizlik_yetistirme_ve_meslek_edindirme_kurslari, 10.10.2016.
- Şavran, Temmuz Gönc: *Sosyolojiye Giriş*, Ed.: Nadir Suğur, Eskişehir, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayın No: 1951, 2009, s. 2-34.
- Şenol, Hatice Kübra: "Eğitim ve İstihdam Masası", (Çevrimiçi) <https://saglik.ibb.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLILER-icin-GELECEgi-PLANLAMAMA-cALIsTAYI-SONUC-RAPORU-KITABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: "Avrupa Birliği ve Engellilik", (Çevrimiçi) <http://www.eyh.gov.tr/tr/8412/1-4-avrupa-birligi-ve-engellilik>, 23.11.2016.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: "Avrupa Birliği'nde Engellilere Yönelik Yasal Düzenlemeler", (Çevrimiçi) <http://eyh.aile.gov.tr/mevzuat/uluslararasımevzuat/1-1-avrupa-birliginde-engellilereyönelik-yasal-duzenlemeler>, 17.07.2016.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: "Avrupa Birliği Ülkelerinde Özürlü Bireylerin İstihdamı", (Çevrimiçi), <http://eyh.gov.tr/tr/8502/Avrupa-Birligi-Ulkelerinde-Ozurlu-Bireylerin-Istihdam-Durumu-ve-Istihdam-Politikalarina-Iliskin-Oneriler>, 21.08.2017.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: "Birleşmiş Milletler Sisteminde Engellilik", (Çevrimiçi) <http://www.eyh.gov.tr/tr/8411/1-3-birlesmis-milletler-sisteminde-engellilik>, 23.01.2017.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: "Dünyada Sosyal Rehabilitasyon Uygulamaları", (Çevrimiçi) <http://www.eyh.gov.tr/tr/8274/Dunyada-Sosyal-Rehabilitasyon-Uygulamaları>, 22.08.2017.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: "2005-2010 Özürlülerin İstihdamı Eylem Planı", (Çevrimiçi) <http://www.eyh.gov.tr/tr/8422/2005-2010-ozurlulerin-istihdami-eylem-planı>, 21.03.2017.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: "İnsan Hakları Sözleşmelerinde Özürlülük", (Çevrimiçi) <http://www.eyh.gov.tr/projeler/ayrimciliklamucadele/insan-haklari-sozlesmelerinde-ozurluluk>, 13.01.2018.

- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: "İşgücü Piyasasının Özürlüler Açısından Analizi", T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2011.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: ".....", (Çevrimiçi) <http://www.eyh.gov.tr/tr/8462/1>, 21.06.2017.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü: "Destek Özel Eğitim Hizmetlerinin Verimliliğinin Araştırılması Projesi (DESÖP)", (Çevrimiçi) http://eyh.aile.gov.tr/data/54255290369dc314a097ebfb/destek_ozel_egitim_hizmetlerinin_verimliliğinin_arastirilmesi_projesi.pdf, 12.06.2017.
- T.C. Aile ve Çalışma ve Sosyal Hizmetler Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü: "İşgücü Piyasasının Özürlüler Açısından Analizi", (Çevrimiçi) <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/5816/sgucu-tam-metin-turkce.pdf>, 21.05.2019.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu: "Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması: 2010", (Çevrimiçi) http://www.tuik.gov.tr/kitap.do?metod=kitapdetay&kt_id=1&kitap_id=244, 10.06.2017.
- T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı: *Türkiye Özürlüler Araştırması 2002*, Ankara, 2004.
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı: "Eğitim, Sağlık ve Destek Hizmetleri", 2. *Özürlüler Şurası Yerel Yönetimler ve Özürlüler Şura Kararları, 26-28 Eylül 2005*, Ankara, 2005, s. 23-34.
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı: "İstihdam Yöntemleri ve Yeni Yaklaşımlar Komisyonu Raporu", 4. *Özürlüler Şurası İstihdam Komisyon Raporları ve Genel Kurul Görüşmeleri 16-20 Kasım 2009*, Ankara, 2009, s. 41-80.
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı: "İstihdamda Fırsat Eşitliği ve Özürlülüğe Dayalı Ayrımcılık Komisyonu Raporu", 4. *Özürlüler Şurası: İstihdam (Komisyon Raporları ve Genel Kurul Görüşmeleri)*, 16-20 Kasım 2009, Ankara, 2009, s. 200-230.
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı: "İstihdamın Sürdürülebilirliği Komisyonu Raporu", 4. *Özürlüler Şurası: İstihdam Komisyon Raporları ve Genel Kurul Görüşmeleri, 16-20 Kasım 2009*, Ankara, 2009, s. 133-144.
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı: "İşe Hazırlama ve Yerleştirme Komisyonu Raporu", 4. *Özürlüler Şurası: İstihdam Komisyon Raporları ve Genel Kurul Görüşmeleri, 16-20 Kasım 2009*, Ankara, 2009, s. 81-120.
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı: "Özürlülüğe Dayalı Ayrımcılığın Ölçülmesi Araştırması 2010", (Çevrimiçi) http://eyh.aile.gov.tr/data/55100dda369dc5c9d8afa5c9/rapor_tum.pdf, 21.03.2017.
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı: "Özürlülük Eğitimi: Toplum Özürlülüğü Nasıl Anılıyor? Temel Araştırması", (Çevrimiçi) http://eyh.aile.gov.tr/data/545886b5369dc3281c69af4f/toplum_ozurlulugu_nasil_aniliyor.pdf, 13.06.2017.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu: "T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Faaliyetlerinin Denetimi ile Özürlü Bireyler, Yakınları ve Toplumun Bütün Kesimlerinde Özürlülük Konusunda Toplumsal Bilinç ve Duyarlılık Oluşturulması Amacıyla Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi ve Bu Tür Çalışmaların Düzenli ve Verimli Şekilde Yürütülmesi ve Geliştirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirler hakkında

- TC Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu Raporu (2009)", (Çevrimiçi) <https://www.tecb.gov.tr/assets/dosya/ddk30.pdf>, 20.11.2017.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı: "On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)", (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf>, 21.07.2019.
- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı: "Avrupa Sosyal Şartı", (Çevrimiçi) <https://www.csgeb.gov.tr/media/2077/avrupasosyalsarta.pdf>, 21.10.2018.
- T.C. Devlet Personel Başkanlığı: "Avrupa Birliği Ülkelerinde Kamu Sektöründe Engelli Personel İstihdamı", (Çevrimiçi) http://www.dpb.gov.tr/f/root/daireler/Avrupa_Birligi_Dis_Iliskiler/Yayinlar/Dpb_Engelli_Kitapci.pdf, 21.11.2016.
- T.C. Devlet Personel Başkanlığı: "Engelli Memur İstihdamında Genel Sayısal Görünüm", (Çevrimiçi) www.dpb.gov.tr/F/Root/.../ENGELLI27122018/eng_el_genel_tablo201812261v1.pdf, 31.05.2019.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü: "Derneklerin Bölgelere Göre Dağılımı", (Çevrimiçi) <https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-bolgelere-gore-dagilimi>, 21.06.2019.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü: "Derneklerin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı", (Çevrimiçi) <https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-faaliyet-alanlarina-gore-dagilimi>, 21.06.2019.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü: "Faal ve Fesih Dernek Sayıları", (Çevrimiçi) <https://www.siviltoplum.gov.tr/faal-ve-fesih-dernek-sayilari>, 21.06.2019.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü: "Üst Kuruluş Kurma", (Çevrimiçi) <https://www.siviltoplum.gov.tr/ust-kurulus-kurma>, 21.06.2019.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı: "Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı: Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu", (Çevrimiçi) http://www.kalkinma.gov.tr/lists/zel%20htisas%20k_omisyonu%20raporlar/attachments/180/oik554.pdf, 04.05.2018.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı: "Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018): Özürlülere Sunulan Hizmetlerin Etkinleştirilmesi Çalışma Grubu Raporu", (Çevrimiçi) http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/10_OzurlulereSunulanHizmetlerinEtkinlestirilmesi-CalismaGurubuRaporu-1.pdf, 21.07.2019.
- T.C. Maliye Bakanlığı: "Performans programı Hazırlama Rehberi", (Çevrimiçi) http://www.sp.gov.tr/upload/xSpKutuphane/files/dY_R0q+4587_performansrehberfinalpdf.pdf, 03.08.2019.
- Tabanca, Serhat: "Tanı ve Tedavi Masası", (Çevrimiçi) <https://saglik.ibt.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLILER-icin-GELECEgi-PLANLAMA-cALIsTAYI-SONUC-RAPORU-KiTABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- Tanrıkulu, Murat: "Kaynaştırma Ortamlarında Öğrenim Gören 9. Sınıf Total Görme Engelli Öğrencilere Harita Bilgisinin Öğretimi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2010.
- TBMM: "Avrupa Sosyal Şartı (değiştirilmiş şekli)", (Çevrimiçi) https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/sosyal_sart.pdf, 23.05.2019.

- TBMM: "Engelli Hakları İnceleme Raporu: 24. Dönem 3. Yasama Yılı 2013", (Çevrimiçi) https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/doc_s/2013/raporlar/engelli_haklari_inceleme_raporu.pdf, 14.02.2017.
- Tekeli, Seda: "Uluslararası Sosyal Politika ve Uluslararası Çalışma Normlarına İlişkin Genel Bilgi ve Tanımlar", *Uluslararası Sosyal Politika*, Ed.: Ahmet Makal, Seda Tekeli, Eskişehir, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1879, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2922, 2013, s. 2-21.
- Tevrat: Yeşaya, 42/6-7, (Çevrimiçi) <http://kutsal-Kitap.net/bible/tr/index.php?id=115&mc=1&sc=96>, 23.01.2017.
- The World Bank: "Social Exclusion and the EU's Social Inclusion Agenda", (Çevrimiçi) <http://siteresources.worldbank.org/INTECONEVAL/Resources/SocialExclusionReviewDraft.pdf>, 17.06.2016.
- TOHAD: "Hak Savunucuları: Sivil Toplum Kuruluşları", (Çevrimiçi) <http://www.tohad.org/tohad/hak-savunuculari-sivil-toplum-kuruluslari/>, 25.07.2019.
- TOHAD: *Mevzuattan Uygulamaya Engelli Hakları İzleme Raporu 2013: Erişilebilirlik, Eğitim, Çalışma Hayatı ve Sağlık Verileri - Analizler*, Yay. Haz.: Süleyman Akbulut, Hakan Özgül, Tolga Tezcan, İstanbul, 2014.
- Tomanbay, İlhan: "Almanya'da Görme Özürlülerin Haklarıyla İlgili Tüzel Düzenlemeler ve Bu Alanda Yapılan Sosyal Çalışmalar", *Görme Özürlülerin Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdamı Konferansı (21-22 Eylül 1995)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Altı Nokta Körlere Hizmet Vakfı Yayın No: 2, 1998, s. 113-130.
- Tuncer, Tuğba: "Eğitim ve İstihdam Masası", (Çevrimiçi) <https://saglik.ibt.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLILER-icin-GELECEgi-PLANLAMA-cALIsTAYI-SONUC-RAPORU-KiTABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- Turan, Ayşe, Onur Abdik, Hikmet Hasiripi: "Körler Okulu Taraması ve Az Görenlerin Rehabilitasyonu Projesi", *Görme Özürlülerin Eğitimi: Kaynaştırılmış Eğitim Az Görenlerin Eğitimi Okul Öncesi Eğitim*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Körler Federasyonu Yayını No: 2, 2000, s. 120-121.
- Turgut, Mehmet: "Sultanbeyli Ölçeğinde Özürlülük ve Yoksulluk", (Çevrimiçi) <https://sosyalyardimlar.aile.gov.tr/uploads/pages/uluslararasi-yoksullukla-mucadele-stratejileri-sempozyumu/cilt-ii.pdf>, 17.09.2017.
- Tuygun, Çağatay: "Toplumla Bütünleşme Masası", (Çevrimiçi) <https://saglik.ibt.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/GoRME-ENGELLILER-icin-GELECEgi-PLANLAMA-cALIsTAYI-SONUC-RAPORU-KiTABI-2016-1.pdf>, 09.04.2019.
- TÜBİTAK: "Türkiye Özürlüler Araştırması 2002: İkincil Analizi", (Çevrimiçi) <http://www.eyh.gov.tr/tr/html/8399/ileri+analiz>, 22.08.2017.
- TÜİK: "İllere göre il/ilçe merkezi, belde/ köy nüfusu ve yıllık nüfus artış hızı", (Çevrimiçi) <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, 20.07.2019.
- TÜİK: "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2018", (Çevrimiçi) <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=30709>, 08.08.2019.
- TÜRK-İŞ: "Nisan 2019 Açlık ve Yoksulluk Sınırı", (Çevrimiçi) <http://www.turkis.org.tr/NISAN-2019-ACLİK-ve-YOKSULLUK-SINIRI-d221748>, 04.05.2019.

- Türkiye Diyanet Vakfı: “Abese Suresi”, *Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*, Yay. Haz.: Hayrettin Karaman, Ali Özek, İbrahim Kafi Dönmez vd., Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları 86-4, 2014.
- Türkiye Görme Engelliler Derneği: “Özel Eğitim Körler Okulları ve Kaynaştırılmış Eğitim Konularında Hazırlanan Rapor”, (Çevrimiçi) http://www.turged.org.tr/egitimvekultur/tkfozelegiti_mraporu.html, 12.01.2016.
- Türkiye Körler Federasyonu, Hacettepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi: *Görme Engellilerin Çalışabilecekleri İş ve Mesleklerin Tespiti Projesi Sağlık Sektörü Alan Araştırması Sonuç Raporu*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Tarık Tuncay, Ercüment Erbay, Ankara, Matsa Basımevi, 2012.
- U.S. Department of Education: “Randolph Sheppard Otomat Tesisi Programı”, (Çevrimiçi) <https://www2.ed.gov/programs/rsarsp/index.html>, 26.04.2019.
- Uluslararası Engelli Hakları İzleme Örgütü: “Regional Report of Europe 2007”, (Çevrimiçi) http://idrmnet.org/images/IDRM_Europe_2007.pdf, 23.11.2017.
- UNESCO: “Sundberg Declaration”, (Çevrimiçi) http://www.unesco.org/education/nfsunesco/pdf/SU_NDBE_E.PDF, 13.06.2019.
- United Nations: “Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities”, (Çevrimiçi) <https://www.un.org/development/desa/disabilities/standard-rules-on-the-equalization-of-opportunities-for-persons-with-disabilities.html>, 21.06.2019.
- Ural, Ozana: “Türkiye’de Yetişkin Eğitiminin Bugünkü Durumu ve Geleceği”, *Öğrenen Toplum İçin Yetişkin Eğitimi Sempozyumu Bildirileri, 5 Mayıs 2007*, Ed.: Muhammet Altıntaş, İstanbul, İSMEK, s. 12-42.
- US Census Bureau: “Nearly 1 in 5 People Have a Disability in the U.S.: Census Bureau Reports”, (Çevrimiçi) <https://www.census.gov/newsroom/releases/archives/miscellaneous/cb12-134.html>, 25.10.2017.
- Usta, Aydın: “Kamu Kurumlarında Stratejik Planlama: Önemi, Bileşenleri, Evreleri ve Uygulanabilirliği”, (Çevrimiçi) <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/371700>, 24.09.2019.
- Uşak Belediyesi: “2015-2019 Stratejik Plan”, (Çevrimiçi) http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/q_rXw+Usak_Bel_2015-2019stratejikplan.pdf, 28.07.2019.
- Uşak Belediyesi: “2018 Yılı Faaliyet Raporu”, (Çevrimiçi) <https://www.usak.bel.tr/dosya/files/faaliyetraporlari/2018faaliyetraporu.pdf>, 28.07.2019.
- Uşan, M. Fatih: “Mesleki Eğitim ve İstihdam, Devlet Personel Rejimi ve İş Mevzuatı”, (Çevrimiçi) <http://www.e-akademi.org/makaleler/fusan-1.htm>, 04.09.2016.
- Uşen, Şelale: “Aktif Emek Piyasası Politikaları”, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2007/2 (13), s. 65-95.
- Ünal, Arif: “Almanya’da engellilerin sadece yüzde 5-6’sı istihdam edilebiliyor”, (Çevrimiçi) <https://www.timeturk.com/almanya-da-engellilerin-sadece-yuzde-5-6-si-istihdam-edilebiliyor/haber-795053>, 21.07.2019.
- Ünal, Ceyhan: “Bazı AB Ülkelerindeki Halk Eğitim ve Mesleki Eğitim Uygulamaları ve Ülkemizin Halk Eğitim ve Mesleki Eğitim Uygulamaları Açısından AB’ye Uyumlaştırılması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2006.

- Ürkmaz, Gökür: “Engelli İstihdamında İş ve Meslek Danışmanlığı”, *I. Uluslararası Sakatların İstihdamı: Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi 17-19 Ekim 2014*, Ed.: Yakup İçingür, Kadir Arıcı, Banu Altunay Arslantekin, Ankara, Engelliler Konfederasyonu Yayın No: 1, 2014, s. 350-363.
- Winter, Jerry Alan: “Toplumsal Bir Sorun Çözümleyici Olarak Özürlü Hakları Hareketinin Gelişimi”, (Çevrimiçi) <https://eyh.aile.gov.tr/yayin-ve-kaynaklar/ozveri-dergisi/2sayi-2004-cilt1sayi2>, 13.06.2017.
- World Health Organization: “Global Data on Visual Impairments 2010”, (Çevrimiçi) <http://who.int/blindness/GLOBALDATAFINALforweb.pdf?ua=1>, 12.12.2017.
- Yardımcı, Sibel, Dikmen Bezmez: “Muhtaç” ile “Vatandaş” Arasında Türkiye’de Sakat Öznelliği Üzerine Bir Tartışma”, *Toplum ve Bilim Dergisi*, Sayı: 126, 2013, s. 98-120.
- Yazgan, Gültekin: *Kör Uçuş*, İstanbul, Doğan Kitap, 2011.
- Yazgan, Turan: *İktisatçılar İçin Sosyal Güvenlik Ders Notları*, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 1992.
- Yazıcı, Ergün: “Engellilere İlişkin Sivil Toplum Kuruluşlarının Sorunları: İzmir İli Bakımından Bir Değerlendirme”, (Çevrimiçi) <http://www.sosyalhaklar.net/2010/bildiri/yazici.pdf>, 23.07.2019.
- Yazıcı, Fatih, Betül Okcu, Mustafa Sözbilir: “Ailelerin Görme Yetersizliği Olan Çocuklarına Yönelik Gelecek Kaygıları”, *Ege Eğitim Dergisi*, Cilt: XVI, Sayı: 1, 2015, s. 142-164.
- Yener, Selahattin: “Türkiye’de Rehabilitasyon”, *Görme Özürlülerin Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdamı Konferansı (21-22 Eylül 1995)*, Yay. Haz.: Kasım Karataş, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Altı Nokta Körlere Hizmet Vakfı Yayın No: 2, 1998, s. 105-106.
- Yıldırım, Adnan: “İŞKUR’un Engellilere Yönelik Mesleki Eğitimleri”, (Çevrimiçi) <https://media.iskur.gov.tr/15357/istihdamda-3i-sayi-9.pdf>, 06.06.2017.
- Yıldırım, Yusuf Ziya: *Dezavantajlı Bir Grup Olarak Engellilere Yönelik Eğitim Faaliyetleri: İSMEK Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.
- Yılmaz, Volkan, Nurhan Yentürk: “Türkiye’de Engellilere Yönelik Kamu Harcamalarının On Yıllık Seyri”, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2017/1 (52), s. 59-74.
- YÖK: “Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi”, (Çevrimiçi) <https://istatistik.yok.gov.tr/>, 29.04.2019.
- Yurttağüler, Lادن, Alper Akyüz: “Gönüllülük ve Katılım”, (Çevrimiçi) https://stk.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/01/31/GO_NULLU.pdf, 27.07.2019.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

Dizin

A

ABD 16, 34, 35, 39, 42, 43, 46, 47,
63, 65, 70, 73, 75, 78, 79, 80, 83, 97,
98, 114, 131, 132, 133, 134, 135, 136,
137, 138, 147, 167, 181, 182, 211,
219, 275, 282, 283, 288
Abdullah b. Ümmü Mektum 30, 31
Ahlaki model 102
Ahmet Cantürk 20, 165, 173, 174
Almanya 16, 35, 36, 40, 43, 59, 62, 64,
69, 70, 73, 75, 81, 98, 121, 122, 123,
125, 126, 128, 129, 130, 131, 204,
282, 287
Altı Nokta Körler Derneği 122, 225,
271
Amerikan Körler Federasyonu 12, 46
Avrupa Birliği 16, 36, 49, 69, 70, 80,
81, 85, 103, 114, 115, 117, 118, 119,
120, 121, 122, 157, 186, 189, 198,
214, 216, 259, 270, 273, 281
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 115
Avrupa Sosyal Şartı (Avrupa Toplum-
sal Anlaşması) 115, 116

Aydın Üniversitesi Engelsiz Yaşam
Araştırma ve Uygulama Koordina-
törlüğü 172, 191
Ayşe Turan 166, 211
Az gören 12, 19, 20, 37, 40, 48, 67, 90,
126, 133, 159, 166, 167, 173, 262

B

Batı medeniyeti 32, 33, 34, 35
Belediye Kanunu 214, 215, 216, 217,
220, 221, 249, 284
Birleşmiş Milletler (BM) 15, 44, 85,
86, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109,
110, 111, 117, 128, 159, 210, 211,
259, 262, 266, 269, 276, 281
Braille 40, 110
Büyükşehir Belediyesi Kanunu 216,
221

C

Cemil Meriç 25, 164

- D**
Destekli istihdam modeli 63, 64
Doğu medeniyeti 32, 33
Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 67, 71, 85, 94, 104
- E**
Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi 105
Emirgan Altı Nokta Görme Engelliler Rehabilitasyon Merkezi 13
Engelli 12, 19, 20, 21, 27, 28, 32, 33, 34, 35, 47, 48, 49, 53, 58, 59, 60, 61, 62, 65, 66, 69, 70, 72, 79, 80, 81, 83, 84, 90, 92, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 116, 117, 118, 119, 120, 125, 133, 163, 165, 167, 172, 173, 175, 176, 177, 181, 185, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 202, 207, 209, 210, 212, 213, 216, 217, 221, 222, 223, 224, 225, 228, 235, 259, 260, 261, 263, 264, 265, 266, 267, 269, 271, 276
Engelliler Hakkında Kanun 55, 64, 208, 215, 259, 261, 262, 263, 266, 269, 274, 284
Engelliler Konfederasyonu 69, 83, 98, 171, 186, 188, 190, 204, 209, 266, 270, 271, 272
Engelliler Müdürlüğü 14, 15, 16, 213, 246
Engellilik Stratejisi 82
Erişilebilirlik 16, 32, 53, 55, 58, 72, 79, 92, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 111, 116, 119, 120, 121, 136, 158, 171, 173, 177, 181, 209, 210, 212, 221, 222, 223, 224, 225, 227, 229, 243, 245, 258, 259, 260, 261, 263, 264, 265, 266, 267, 270, 285, 286, 287
Eyyüp Doğan 69, 123, 276
- F**
Faaliyet raporları 225, 231, 234, 237, 238, 240, 241, 244, 245, 246, 247, 250, 251, 252, 253
Finlandiya 16, 150, 151, 152, 155, 156, 157, 158, 160
Florida 136, 137, 138, 139, 140, 141
- G**
Gøsta Esping Andersen 16
Gültekin Yazgan 19, 47
- H**
Halis Kuralay 21, 23, 46, 266
Hristiyanlık 31
- I**
Idaho 137, 141
- İ**
İncil 30
İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 105, 106, 112, 115, 281
İnsan hakları modeli 101, 103, 104, 110, 268
İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi) 115
İslamiyet 31
İstanbul 4, 11, 14, 15, 16, 19, 21, 23, 25, 29, 33, 34, 37, 44, 50, 52, 54, 57, 67, 69, 70, 75, 82, 84, 87, 88, 89, 99, 100, 101, 114, 122, 126, 160, 164, 165, 166, 169, 171, 172, 183, 184,

- 185, 187, 190, 191, 192, 193, 194, 198, 199, 200, 201, 206, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 220, 223, 225, 231, 232, 233, 235, 236, 237, 238, 240, 242, 245, 246, 247, 249, 250, 251, 252, 253, 258, 260, 271, 275, 285
İstanbul Büyükşehir Belediyesi 14, 15, 16, 50, 67, 70, 99, 114, 184, 209, 214, 215, 220, 221, 225, 231, 232, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 249, 250, 251, 252, 253, 257, 285
İstanbul Özürlüler İstihdam Araştırma ve Geliştirme Raporu 52, 57, 67, 69, 88, 126, 169, 171, 183, 191, 192, 198, 275
İstanbul Sanat ve Meslek Eğitim Kursu (İSMEK) 14, 82, 89, 185, 234, 235, 241, 243, 244, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 285
İstanbul Ticaret Odası (İTO) 52, 57, 67, 69, 88, 126, 169, 171, 183, 191, 192, 198, 214, 216, 275
İşlevsellik, Yetiyitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırılması (ICF) 71, 132
- K**
Kerim Altınok 38, 172
Korumalı işyeri modeli 59, 64
Kota modeli 59, 60, 62, 63, 73, 99, 157, 287
Kör 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 32, 36, 37, 40, 47, 48, 51, 53, 54, 61, 67, 68, 86, 89, 90, 123, 127, 133, 137, 138, 139, 143, 147, 149, 162, 163, 165, 166, 167, 169, 170, 173, 174, 179, 182, 187, 193, 194, 196, 200, 201, 210, 254, 255, 256, 257, 272, 282, 283, 284, 288
Körler Memleketi 33
Körler Okulları 38, 122, 133, 163, 164, 165, 167
Kur'an-ı Kerim 29, 30, 31
- L**
Liberal veya Piyasa Merkezli Refah Devleti 16
Lokman Ayva 37
- M**
Mehmet Çelenk 24, 40, 68
Mehmet Emin Demirci 21, 37, 38, 70, 165
Mesleki eğitim 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 31, 38, 45, 47, 53, 55, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 71, 74, 76, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 92, 93, 97, 98, 99, 101, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 117, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 134, 137, 139, 141, 148, 149, 154, 156, 158, 159, 160, 164, 166, 168, 170, 171, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 205, 207, 208, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 221, 222, 224, 225, 226, 228, 231, 236, 237, 238, 241, 246, 248, 250, 252, 256, 258, 259, 261, 267, 273, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289
Mesleki eğitim ve rehabilitasyon 13, 19, 65, 66, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 90, 91, 92, 97, 114, 159, 197, 213, 237, 259, 267, 280, 281

Mesleki rehabilitasyon 12, 13, 14, 15, 24, 26, 31, 37, 40, 43, 48, 50, 63, 65, 67, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 90, 98, 106, 112, 113, 114, 116, 122, 123, 125, 126, 130, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 141, 143, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 158, 167, 174, 177, 181, 182, 183, 184, 189, 201, 202, 207, 208, 215, 229, 246, 274, 282, 284, 285, 287

Mevzuattan Uygulamaya Engelli Hakları İzleme Raporu 53, 58, 72, 79, 92, 103, 106, 107, 108, 109, 111, 116, 119, 120, 173, 177, 181, 209, 210, 212, 221, 222, 223, 224, 259, 260, 261, 263, 264, 265, 267

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 19, 160, 161, 162, 165, 166, 169, 172, 176, 178, 179, 180, 185, 186, 203, 207, 215, 216, 283

Mississippi 148, 150

Mitat Enç 19, 66, 160, 164

Muhafazakâr veya Kıta Avrupa'sı Refah Devleti 16

N

New Jersey 137, 143, 144, 145, 146, 147

Ö

Özel eğitim okulları 65, 122, 160, 161, 162, 163, 165, 166

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi (ÖERM) 180, 181, 182, 283

Özürlü 11, 12, 22, 27, 28, 36, 44, 45, 47, 50, 51, 59, 63, 74, 81, 82, 83, 89, 90, 91, 101, 104, 114, 119, 122, 130, 131, 132, 157, 178, 202, 225, 228, 235, 241, 262, 269, 275

Özürlüler Şurası 91

R

Rehabilitasyon 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 31, 32, 41, 43, 45, 46, 47, 50, 53, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 92, 93, 98, 99, 101, 102, 105, 106, 107, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 158, 159, 162, 166, 168, 171, 174, 176, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 197, 199, 201, 202, 205, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 215, 216, 222, 224, 225, 226, 229, 230, 231, 236, 237, 238, 246, 248, 256, 258, 259, 261, 267, 273, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289

Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) 161, 176, 177, 180, 283

S

Sakat 11, 12, 19, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 93, 94, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 135,

136, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 160, 161, 168, 170, 171, 172, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 182, 185, 186, 187, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 234, 235, 236, 237, 238, 240, 241, 243, 245, 246, 247, 248, 249, 252, 254, 255, 256, 257, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 281, 282, 285, 287, 288

Sakat Amerikalılar Yasası (ADA) 132, 134

Sakat Kişilerin Hakları Beyannamesi 106, 269

Sakatların Haklarına İlişkin Sözleşme 55, 109, 120, 121, 128, 159, 210, 259, 266, 276

Sakatlık 15, 19, 21, 29, 32, 34, 37, 47, 48, 54, 56, 58, 59, 61, 64, 71, 85, 86, 99, 101, 103, 105, 106, 107, 108, 110, 114, 120, 132, 134, 135, 136, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 175, 176, 186, 187, 188, 190, 193, 194, 196, 204, 206, 208, 209, 210, 211, 215, 223, 227, 237, 238, 248, 255, 257, 264, 268, 270, 273, 284, 286, 288

Selim Altınok 172

Sesli Kütüphane 14

Sivil toplum kuruluşları (STK) 14, 16, 17, 120, 121, 122, 125, 129, 135, 156, 158, 191, 197, 203, 206, 212, 217, 219, 238, 239, 241, 245, 258, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 282, 285, 286, 288

Sosyal Darwinizm 73

Sosyal Demokrat veya İskandinav Refah Devlet Sınıflaması 16

Sosyal model 102, 103, 106, 114, 268

Stratejik plan 14, 220, 221, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 234, 235, 236, 237, 238, 242, 243, 244, 245, 253

Ş

Şevket Köseoğlu 267

T

Tam körler 19

Tevrat 29, 30

Toplumsal Haklar ve Araştırmalar Derneği (TOHAD) 53, 58, 72, 79, 92, 103, 106, 107, 108, 109, 111, 116, 119, 120, 173, 177, 181, 209, 210, 212, 221, 222, 223, 224, 259, 260, 261, 263, 264, 265, 267, 268, 277

Total kör 12, 19

Türkan Sabancı 160, 164, 166, 169

Türkiye'de Ayrımcılığı Önleme Platformu 47

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 54, 87, 163, 166, 168, 199, 201, 202, 204, 205, 213, 261, 276

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) 13, 44, 48, 60, 62, 130, 178, 179, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 207, 283

Türkiye Körler Federasyonu 37, 44, 54, 57, 165, 271

Türkiye Özürlüler Araştırması Raporu-2002 65

Türkiye Sakatlar Konfederasyonu 270, 271

U

Ulaşım 16, 40, 54, 56, 107, 121, 134,
136, 145, 150, 152, 179, 215, 221,
228, 229, 234, 235, 240, 241, 242,
243, 245, 248, 259, 260, 264, 284
Ulusal Körler Federasyonu 43, 272
Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ)
15, 49, 100, 103, 104, 111, 112, 113,
281
Uluslararası Sakatlar Yılı 107

V

Veysel Vardar 166, 169

Y

Yahudilik 29, 31
Yasal körlük 20, 65, 138
Yerel yönetimler 16, 17, 82, 84, 87,
92, 99, 107, 114, 125, 186, 191, 203,
209, 210, 212, 213, 214, 215, 217,
219, 220, 221, 259, 261, 263, 284,
285, 288
Yetersizliği Olan Bireylerin Eğitimi
Yasası (IDEA) 132
Yetişkin Eğitimi 12, 82, 84, 87, 92,
184, 185, 186, 203, 214, 250, 253, 258

Toplum içerisinde görünür olma yolunda kör bireylerin karşısına birçok engel çıkmaktadır. Bu engellerden en büyüğü, geçmişten bugüne formundan çok fazla bir şey kaybetmeyen toplumsal algıdır. Toplumsal algıdaki önyargılar, kör bireylerin var olan yeteneklerinin görünürlüğüne engellemektedir. Toplum tarafından görme yeteneğine yüklenen aşırı anlam, kör bireylere karşı acıma duygusunu ön plana çıkartırken, sahip oldukları yeteneklerin ikinci plana itilmesine neden olmaktadır. Toplum bir taraftan kör bireylerin doğuştan güçlere sahip oldukları, diğer taraftan ise çalışamayacakları yönünde tutarsız inanışlara sahiptir. Bu inanış, beraberinde kör bireylerin, mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri başta olmak üzere hiçbir sosyal politika uygulamasının konusu olamayacakları düşüncesini de beraberinde getirmektedir. Toplumun kör bireyler hakkındaki kafa karışıklığını ortadan kaldırmak için, üç ayaklı bir çözüm sistemi uygulamaya konulmalıdır: Sistemin birinci ayağında, kör bireyin psiko-sosyal durumunun güçlendirilmesi, ikinci ayağında toplumsal rehabilitasyonun tamamlanması, üçüncü ayağında ise mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri ile istihdamının sağlanması, yani ekonomik durumunun güçlendirilmesi yer almaktadır.

Ayrıca tarihsel süreç içerisinde, gerek toplumlar, gerekse dinler (İslam hariç) kör bireyleri, tehdit edici, yük ve aciz olarak kabul etmiştir. Bu algı, beraberinde yardım temelli bir hizmet anlayışının gelişmesine yol açmıştır. Özellikle mesleki eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinin ilk ortaya çıktığı yer olan Batı ülkelerinde kör bireylerin oldukça hüzünlü bir tarihsel geçmişe sahip olduğu ve bu hüznün bugün de insancıl ölüm (ötanazi) maskesi altında devam ettiği görülmektedir.

*“Kör olmaktan daha kötü olan tek şey,
görebilip de görüşü olmamaktır.”*

Helen Keller

*“Ne eksik ne de fazla, körlük yalnızca bir karakteristiktir.
Bundan daha özel daha tuhaf ya da daha kötü bir durum değildir.”*

Kenneth Jernigan

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-8371-50-5

